

Placerarens skatteguide 2011

www.porssisaatio.fi

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

Till läsaren	3
Huvuddragen av beskattningen av privatpersoner	5
Kompletteringen av skattedeklaration	6
Beskattningen av placeringsavkastning	7
Beskattningen av försäkringsplaceringar	14
Beskattningen av Is-kontot	18
Beskattningen av försäljningsvinst och -förlust	22
Beräkningen av försäljningsvinsten i specialfall	26
Ränteavdrag och underskottsgottgörelse	36
Beskattningen av gåva och arv	38
Skatteplanering	40
Skatteskalorna	44
Ordlista	46

Till läsaren

Beskattningsintresserar placeraren. Skattefrågorna blir allra senast aktuella på våren när man granskar föregående års skattedeklaration. Det lönar sig för placeraren att vara medveten om skattepåföljder också redan på förhand. Skattelagstiftningen och förändringar i den kan påverka placerarens beslut.

Börsstiftelsen har gett ut Placerarens skatteguide årligen från och med år 1988. Skatteguiden för år 2011 har uppdaterats av skattexperten Risto Walden från Bilanssi Oy. Chefsjuristen Vesa Korpela från Skattebetalarnas Centralförbund har därtill fungerat som sakkunnig för guiden. Börsstiftelsen tackar varmt bägge två.

Skatteguiden 2011 har också uppdateringar, som ansluter sig till den senaste tidens bolagshändelser eller ändringar i tolkningen av skattelagarna. Guidens struktur följer i princip den tidigare. Förändringar i beskattningen är sannolika till nästa års guide. Enligt regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering kommer man till exempel att strama åt beskattningen av kapitalinkomster.

Även om vår strävan har varit att uppdatera guiden möjligast à jour, är det skäl att reservera sig för de ändringar som tolkningen av lagarna kan medföra. Det är skäl att följa med dem på Börsstiftelsens webbsidor www.porssisaatio.fi och i övriga massmedia. Guiden har översatts till svenska av auktoriserade translatoren Dolly Salenius.

Helsingfors 21.6.2011
Börsstiftelsen i Finland
Sari Lounasmeri

HUVUDDRAGEN I BESKATTNINGEN

Inkomstbeskattningen

- löner
- skattepliktiga dagtraktamenten
- naturaförmåner
- pensioner utbetalade i Finland
- förvärvsinkomstandelen av dividenden från annat bolag än ett börsbolag
- förvärvsinkomstandelen av företagsinkomst
- pension erhållen delvis av en frivillig pensionsförsäkring

Skatt på inkomst

- kommunalskatt
- statsskatt
- kyrkoskatt
- dagpenningsspremie och sjukvårdspremie

Överlåtelseskatt

- handeln med fastigheter
4 procent
- handeln med bostadsaktier och annan värdepappershandel utanför börsen
1,6 procent

Kapitalbeskattningen

- dividender från börsbolag
- avkastningen av placeringsfonder
- andra än källbeskattade räntor
- inkomster av utländska placeringar
- försäljnings-,
dvs överlåtelsevinster
- inkomster av virkesförsäljning
- hyror
- avkastning av sparlivförsäkring
- kapitalinkomstandelen av dividenden från annat bolag än ett börsbolag
- kapitalinkomstandelen av företagsinkomst
- pension erhållen delvis av en frivillig pensionsförsäkring
- uttag från ett Is-konto

Skatt

- skatt på kapitalinkomst
28 procent

Källbeskattningen av ränteinkomst

- räntor på inhemska depositioner och masskuldebrev

Skatt

- källskatt på ränteinkomst
28 procent

Beskattningen av arv och gåva

- skatterna påförs i samband med förmögenhetsöverföring

Huvuddragen i beskattningen av privatpersoner

Inkomsterna för privatpersoner och stärbhus klassificeras som förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Den beskattningsbara inkomsten av förvärvsinkomster och av kapitalinkomster uträknas separat. I den slutliga beskattningen räknas de skatter som ska betalas för båda slagen av inkomst samman och de innehållna förskottsskatterna på bägge slagen av inkomst avdras, varvid det framgår om den skattskyldiga får kvarskatt eller skatteåterbäring.

Förvärvsinkomster

Förvärvsinkomster är till exempel löner, naturaförmåner, pensioner, sociala förmåner och en del av företagar- och jordbruksinkomsten. På förvärvsinkomsten betalas progressiv statsskatt (se skatteskalorna i slutet av guiden). På förvärvsinkomsten betalas även kommunalskatt, kyrkoskatt samt dagpenningspremie och sjukvårdspremie. Arbetsgivaren uppbär dessutom för löner och arvoden avgifter för arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringar, vilkas avdragsrätt har beaktats i förskottsinnehållningen.

Kapitalinkomster

Kapitalinkomster är försäljningsvinster, hyror, avkastning av placeringsfonder och sparlivförsäkringar, vissa räntor, inkomst av virkesförsäljning samt en del av företags- och jordbruksinkomsten. Också ls-besparingarna och avkastningen av dem samt en del av de frivilliga pensionerna beskattas som kapitalinkomst, då de lyfts. På de beskattningsbara kapitalinkomsterna betalas 28 procent i skatt. Dividenden från ett börsbolag är till 70 % beskattningsbar kapitalinkomst.

Egen bostad

Försäljningsvinsten av egen stadigvarande bostad är skattefri, om bostaden varit i eget eller i familjens bruk minst två år i följd. Skattefriheten förutsätter inte att en ny bostad skaffas. Skattefriheten bibehålls även om bostaden har varit uthyrd före eller efter det att man själv bott i den.

Avdrag

På förvärvsinkomster och kapitalinkomster beviljas skatteavdrag. Alla avdragsgilla ränteutgifter för lån avdras i första hand från kapitalinkomsterna. Om inga kapitalinkomster finns eller de avdragbara ränteutgifterna är större än kapitalinkomsterna, får en del av räntorna avdras som underskottsgottgörelse från skatten på förvärvsinkomst. Besparingar som överförs till ett ls-konto eller premierna för en frivillig pensionsförsäkring kan avdras från kapitalinkomsterna eller från skatterna på förvärvsinkomster såsom en särskild underskottsgottgörelse.

Komplettering av skattedeklaration

Beskattaren sänder samtliga skattebetalare en förhandsifylld skattedeklaration. Deklarationen ska kontrolleras, eftersom uppgifter kan saknas och fel kan förekomma. Blanketten har på förhand ifyllda uppgifter om vinster och förluster av försäljningen av aktier och placeringsfundsandelar. Blanketten kan också ha en punkt: Utred vinster och förluster av följande överlåtelser. Dessa transaktioner anmäls till beskattaren på sedvanligt sätt på blanketten 9 eller 9A. Beskattaren har inte nödvändigtvis information exempelvis om anskaffningspriset eller anskaffningstiden för länge ägd egendom. Det är viktigt att dokumentera anskaffningstiden särskilt ifall man för över tio år ägd egendom vill utnyttja det anskaffningsutgiftsantagande på 40 procent som kan användas.

Även om förmögenhetsskatten inte längre existerar, ska en del av skulderna och förmögenheten fortfarande uppges, eftersom beskattaren på basis av informationen övervakar bland annat överlåtelsevinster och gåvor. Förmögenheten värderas enligt lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen, eftersom värdena behövs till exempel i fastighetsbeskattningen och beskattningen av företagsinkomst. Förmögenhet som ska uppges är t.ex. aktier, placeringsfundsandelar, andelar i andelslag, bostäder och fastigheter. Värdet på dem behöver inte uppges.

Spara kvitton och minnesanteckningar

Kvitton bifogas inte längre till skattedeklarationen. Verifikaten ska emellertid sparas i det fall, att den förhandsifyllda skattedeklarationen har fel eller brister. Förvaringstiden är sex år efter utgången av skatteåret, dvs. så länge som beskattningen kan korrigeras. Uppgifter och verifikat kan också sparas i elektronisk form, ifall de kan matas ut på papper. Skattebyrån kan vid behov be att få kvittona till påseende.

Kvitton på utgifter för anskaffning av egendom och ombyggnader kan behövas vid en framtida beräkning av en eventuell överlåtelsevinst eller -förlust. Det är skäl att spara kvittona tills sex år förflutit från försäljningen av egendomen.

Den skattskyldiga har vid förvärvet av inkomster skyldighet att göra minnesanteckningar. Enbart förvaringen av kvittona är inte nog. Anteckningsskyldigheten gäller exempelvis värdepappershandel, hyresinkomster och jord- och skogsinkomst, vilka inte har separat bokföring. I anteckningarna är det skäl att specificera inkomster och utgifter i kronologisk ordning.

Som anteckningar om värdepappers- och fondplaceringar duger i allmänhet kontoutdrag över värdandelskontona och fondrapporter från tjänsteföretaget. Av dem torde framgå aktier som köpts eller sålts under skatteåret, erhållna dividender och kapitalåterbetalningar. Om man byter registeransvarig är det skäl att förvara den tidigare registeransvariges kontoutdrag, eftersom den nya registeransvarige kan uppges värdet vid tidpunkten för överflyttningen som anskaffningsvärde.

Den räntefria betalningstiden för kvarskatt

För en placerare som fått stora försäljningsvinster är det skäl att beakta, att den räntefria betalningstiden för kvarskatt upphör den 31 januari året därpå.

År 2011 är räntan på kvarskatten 0,5 procent, ifall kvarskattens belopp är högst 10 000

euro och på den gränsöverstigande delen 3,0 procent. Räntan betalas från och med den 1 februari till den första betalningsdagen för kvarskatten. Från räntan på den så uträknade kvarskatten avdras 20 euro och ränta uppbärs sålunda på kvarskatten för skatteåret 2010 ifall kvarskattebeloppet är högre än ca 4 780 euro. Räntan på kvarskatten får inte dras av vid beskattningen. På skatteåterbäringen betalas ränta 0.5 %. Den som skatteåterbäring erhållna ränteinkomsten utgör inte skattepliktig inkomst.

Beskattningen av placeringsavkastning

På avkastningen av placeringar uppbärs kapitalskatt, medan på ränteinkomster uppbärs källskatt. För placeraren är det av betydelse, vilketdera slaget av skatt som uppbärs, även om skattebeloppet är detsamma för bägge, dvs. 28 procent. Från källskatten kan inte göras avdrag, dvs. den är en slutlig skatt. Från kapitalinkomsterna däremot får avdras utgifter som åsamkats av att förvärva och bibehålla inkomster samt alla avdragsgilla ränteutgifter.

Kostnaderna för förvaltning eller förvaring av värdepapper är avdragsgilla för den del som överstiger självriskandelen på 50 euro. Ifall utgifterna är större än kapitalinkomsterna, får av den överstigande delen avdras 28 procent som underskottsgottgörelse från skatten på förvärvsinkomster.

Exempel:

Markus Marks kapitalinkomster är 1 000 euro och utgifterna för inkomstens förvärvande är 1 100 euro, dvs. de avdragsgilla utgifterna överstiger inkomsterna med 100 euro. Markus får således från sin skatt på förvärvsinkomst avdra 28 euro som underskottsgottgörelse (28 procent av 100 euro).

Dividendinkomster

På den dividend som ett börsbolag betalar till aktieägaren är 30 procent skattefritt och på resterande 70 procent betalas i kapitalskatt 28 procent.

Sålunda betalar aktieägaren 19,6 procent i skatt på sin dividendinkomst (28 procent av 70 procent). Som förskottsuppbörd av dividendinkomsten innehålls emellertid endast 19 procent och 0,6 procent betalas vid den slutliga beskattningen.

Exempel:

<i>Dividend utdelad av ett börsbolag</i>	<i>1 000 euro</i>
<i>Skattepliktig del</i>	<i>700 euro</i>
Skatt 28 %	196 euro

Avkastningen av placeringsfonder

Avkastningen av placeringsfonder utgör skattepliktig kapitalinkomst. Skatten innehålls i samband med utbetalningen. Ifall avkastningen inte är noterad på den på förhand ifyllda deklara-tionsblanketten, måste skattedeklarationen kompletteras till denna del.

Av placeringsfonderna är det endast avkastningsfonderna som betalar ut årlig avkastning. Tillväxtfonderna delar inte ut vinst, utan avkastningen läggs till kapitalet. Den avkastning som placeraren får av en tillväxtfond beskattas som överlåtelsevinst först i samband med försäljningen av fondandelen.

Utländska placeringar

Avkastningen av utländska placeringar och den skatt som betalats för dem ska uppges i skattedeklarationen, eftersom beskattaren inte får direkt information om dem på samma sätt som om inkomster från hemlandet.

Finland beskattar i Finland bosatta för all avkastning av utländska placeringar om inte ett skatteavtal mellan Finland och ifrågavarande land utgör ett hinder. Om skatt betalats till utlandet, gottgörs den i Finland enligt bestämmelserna i lagen och skatteavtalet.

För att erhålla gottgörelse förutsätts i allmänhet utredning om den skatt som betalats i utlandet. Gottgörelsen sker från skatter som i Finland betalas på samma slag av inkomst.

Utomlands erhållen ränteinkomst är skattepliktig kapitalinkomst oberoende av om medlen tas hem till Finland eller inte. I många stater uppbärs ingen skatt på räntor som betalas till utlandet. Eftersom ränteinkomster utomlands utgör kapitalinkomst, kan man från dem avdra kostnaderna för förvärv av kapitalinkomst, vilket inte gäller för de inhemska källbeskattade ränteinkomsterna.

Dividend från utländska börsbolag utgör beskattningsbar kapitalinkomst i Finland. Enligt de flesta skatteavtal som Finland ingått uppbärs utomlands för dividenderna 15 procent i källskatt. På motsvarande sätt uppbärs oftast av en utomlands bosatt skattskyldig för i Finland utbetalade dividender 15 procent i källskatt. Dylika avtal har Finland med bl.a. de nordiska länderna och Estland.

Avkastningen av en utländsk placeringsfond utgör kapitalinkomst som beskattas i Finland. För avkastning som från Finland betalas till utlandet uppbärs i allmänhet källskatt. Uppbärandet av källskatt beror på den inhemska lagstiftningen i fondbolagets hemland och på ett eventuellt skatteavtal med Finland.

Vinst av försäljningen av en utländsk aktie beskattas i Finland, om den skattskyldiga är stadigvarande bosatt i Finland.

Exempel:

Albert Aktieägare får i dividend från Nordea 1 000 euro. Sverige uppbär av honom en källskatt på 15 %, vilken gottgörs i Finland, när Albert Aktieägare presenterar en redogörelse över den skatt som uppburits i Sverige. Finland uppbär i skatt på dividendinkomst 19,6 procent.

Skatt i Finland 196 euro

Källskatt i Sverige - 150 euro

Skatt som Albert ska betala i Finland 46 euro

Hysesinkomster

Från hyresinkomsterna får avdras bolagsvederlag, årliga reparationskostnader, avskrivningar för utgifter för grundläggande förbättringar och avskrivningar av möbler i en bostad som uthyrt möblerad eller det s.k. underhyresavdraget.

Från inkomsterna av en fastighet kan också avdras avskrivningarna för byggnaden, fastighetens försäkringspremie och fastighetsskatten. Avdragsgilla är också räntor på lån för anskaffning av egendom samt finansieringskostnaderna i samband med upptagningen av lån, såsom bankens provision och expeditionsavgifter.

Exempel:

Hannes Husman har under året haft inkomster av sin fastighet. Han har gjort årliga reparationer i fastigheten och själv betalat el-, värme- och vattenräkningar, försäkringar m.m. totalt 2 400 euro.

Hannes beskattningsbara hyresinkomst är följande

Hyresinkomster	5 000 euro
Årliga reparationer	-750 euro
Övriga utgifter	-2 400 euro
Avskrivningar	-650 euro
Fastighetsskatt	-400 euro
Beskattningsbar hyresinkomst	800 euro

Helena Husman har under året haft 4 100 euro i hyresinkomster från den lägenhet som hon äger. Vederlaget för lägenheten är 1 600 euro per år. Lägenheten har under året målats och spisen bytts ut, vilket inneburit kostnader för 1 300 euro. För det lån hon upptagit för anskaffningen av lägenheten betalade hon 600 euro i räntor.

Helenas beskattningsbara kapitalinkomst

Hyresinkomster	4 100 euro
Bolagsvederlag	-1 600 euro
Årliga reparationer	-1 300 euro
Beskattningsbar hyresinkomst	1 200 euro
Låneränta	-600 euro
Beskattningsbar kapitalinkomst	600 euro

Skogsbeskattningen

En skogsägare beskattas för inkomsterna av virkesförsäljning. De utgör kapitalinkomster, från vilka man har rätt att göra avdrag.

Från försäljningsinkomsterna får för det första avdras kostnader som hänför sig till försäljningen, såsom avverknings- och transportkostnader. För det andra har skogsägaren även rätt att göra avdrag för skötseln av skogen, såsom för kostnader som under skatteåret åsamkats av plantering och gödsling. För det tredje får en privat skogsägare under tiden för sitt innehav som skogsavdrag avdra högst 60 procent av skogens anskaffningspris, om skogen förvärvats år 1993 eller senare. Skogsavdraget är högst 60 procent på inkomsterna av skatteårets virkesförsäljning för de skogsbruk, vilka har rätt till skogsavdrag. Den nedre gränsen för skogsavdraget är 1 500 euro.

En skogsägare får dessutom för inkomsterna av virkesförsäljningen göra en 15 procents utgiftsreservering för att täcka exempelvis utgifter som åsamkas av framtida skogsplantering. Den outnyttjade delen av reserveringen ska i allmänhet bokföras som resultat inom de följande fyra åren.

För den skogsägare som valde den år 2005 slopade arealbeskattningen är det skäl att fästa uppmärksamhet vid den så kallade karenstiden på fem år, om han står i beråd att sälja skogsfastigheten. I samband med en försäljning av marken adderas nämligen till skogsfastighetens försäljningsprisinkomsterna av virkesförsäljningen under överlåtelseåret och de fem föregående åren. Tillägget görs endast för de år under vilka beskattningen har baserat sig på arealen. Från inkomsterna av virkesförsäljningen avdras den beskattningsbara rena avkastningen av skogsbruket under ifrågavarande år.

Om skogsägaren under kalenderåret säljer virke eller har andra mervärdesskattepliktiga försäljningar till ett sammanlagt värde över 8 500 euro, bör han anmäla sig som mervärdesskattskyldig. För virkesförsäljningen har år 2008 stipulerats tidsbundna skattelättnader. De avverkningskostnader för virke som omfattas av skattelättnaden är till motsvarande del inte avdragsgilla.

Inkomsten av virke som sålts i samband med en förstagallring är helt skattefri om förstagallringen har gjorts under tiden 1.4 – 31.8.2008 och köpesumman är betald under tiden 1.4.2008 – 31.12.2009.

Av den totala inkomsten för virkesförsäljning är hälften skattefri inkomst om köpet skett under tiden 1.4.2008 – 31.12.2009 och köpesumman är betald under tiden 1.4.2008 – 31.12.2010.

Av inkomsten för virkesförsäljning är 25 procent skattefri, om köpesumman för köp under tiden 1.4.2008 – 31.12.2009 har erhållits först under år 2011. Likaledes är 25 procent av virkesförsäljning skattefri, om köpesumman för virkesförsäljning under år 2010 betalas under åren 2010 eller 2011.

Ränteinkomster

Ränteinkomsterna är i beskattningen antingen källbeskattade räntor eller räntor vilka beskattas som kapitalinkomst.

Källbeskattade ränteinkomster

Källbeskattade ränteinkomster är i hemlandet erhållna räntor på depositionskonton och på masslån, inklusive räntor på konvertibla skuldebrevs- och optionslån samt avkastningen av indexlån. Också avkastningen av de s.k. aktiedepositionskontona utgör källbeskattad ränteinkomst, även om avkastningen av kontot är beroende av aktiekursernas utveckling. Därtill är den indexgottgörelse som betalas för indexlånen källbeskattad ränteinkomst.

De källbeskattade räntorna räknas inte till kapitalinkomsterna. Källskatten är en slutlig skatt. Källbeskattade ränteinkomster uppges inte skattedeklarationen och från dem kan inte avdras utgifter för inkomstens förvärvande. Den som betalar ut räntan, dvs. i allmänhet banken, uppbär källskatten samtidigt som räntan betalas ut till mottagaren.

En person som är stadigvarande bosatt utomlands betalar inte skatt för källskatt underkastade räntor erhållna från Finland.

Räntegottgörelser vid masslån

Räntan på masslån är i allmänhet källbeskattad inkomst, men räntegottgörelser i samband med en transaktion beskattas som kapitalinkomst.

För mottagaren av en räntegottgörelse utgör den fram till masslånets försäljningsdag upplupna räntan på masslånet, dvs. eftermarknadsgottgörelsen kapitalinkomst. För utbetalaren är den däremot en kapitalutgift, som kan dras av från kapitalinkomsterna. Ifall inga kapitalinkomster finns kan 28 procent på räntan avdras som en underskottsgottgörelse från skatten på förvärvsinkomsterna.

Förmedlaren av masslånet uppstår för mottagaren av eftermarknadsgottgörelsen som förskotts innehållning 28 procent i skatt. Förmedlaren informerar också om betalarens utgifter till beskattaren, som gör avdraget från kapitalinkomsterna eller förvärvsinkomsterna på tjänstens vägnar.

Indexlån

Beskattningen av indexlån beror på om lånet säljs före förfallodagen eller om det behålls till förfallodagen.

Vid överlåtelse före förfallodagen uppstår för placeraren överlåtelsevinst eller -förlust. Om lånets överlåtelsepris är högre än anskaffningspriset, uppkommer en överlåtelsevinst och om överlåtelsepriset är lägre än anskaffningspriset uppkommer en överlåtelseförlust.

Exempel:

Ines Index placerade i ett indexlån till ett nominellt värde av 20 000 euro. Kursen var 110 %, dvs. hon betalade 22 000 euro för lånet. Iris beslöt sig för att sälja lånet till en kurs på 150 %, dvs. 30 000 och inte invänta återbetalningen av lånet.

Beskattningen av Ines, inlösen före förfallodagen

<i>Lånets försäljningspris</i>	<i>30 000 euro</i>
<i>Lånets teckningspris</i>	<i>-22 000 euro</i>
<i>Överlåtelsevinst</i>	<i>8 000 euro</i>
<i>Skatt på överlåtelsevinst 28 %</i>	<i>-2 240 euro</i>
Nettoavkastning	5 760 euro
Slutlig avkastning	5 760 euro

På indexlånets förfallodag återbetalas lånekapitalet till placeraren. Placeraren får en överlåtelsevinst, då han har köpt lånet under dess nominella värde (under 100 %) och överlåtelseförlust när han har köpt lånet över dess nominella värde (över 100 %). Om lånets värde på förfallodagen är över det nominella värdet (över 100 %) betalas placeraren en indexgottgörelse för den värdestegring som överstiger det nominella värdet. Indexgottgörelsen är källbeskattad ränteinkomst.

Exempel:

Ingmar Index placerade i ett indexlån till ett nominellt värde av 20 000 euro, vars kurs var 110 %, dvs. han betalade 22 000 euro för lånet. När förfallodagen närmade sig är lånets kurs 150 %, dvs. lånets värde är 30 000 euro. Ingmar håller lånet till förfallodagen, då till honom återbetalas lånekapitalet samt avkastningen, som överstiger det nominella värdet. Källskatt uppbärs för hela den avkastning som överstiger det nominella värdet, dvs. 10 000 euro. Ingmar åsamkades en överlåtelseförlust, eftersom han betalat en överkurs på 10 % för lånet. Förlusten kan han avdra från försäljningsvinster på andra placeringar antingen samma år eller under tre följande år, varvid förlusten på 2 000 euro innebär en vinst om 560 euro, då avkastningen förbättras med 560 euro.

Beskattningen av Ingmar, inlösen på förfallodagen

Lånets återbetalningspris	20 000 euro
Lånets teckningspris	-22 000 euro
Överlåtelseförlust	-2 000 euro
Avkastningen av lånet	10 000 euro
Skatt på avkastningen 28 %	-2 800 euro
Nettoavkastning	5 200 euro

Ingmar har möjligheten att dra av

överlåtelseförlusten	560 euro
Slutlig avkastning	5 760 euro

Beskattningen av övriga räntor

Andra än ovan nämnda ränteinkomster utgör kapitalinkomst, som uppges i deklarationen. Dyliga är t.ex. räntor på utländska depositioner eller räntor på masskuldebrev på sekundärmarknaden eller ränta som erhållits på lån, som en privatperson beviljat en annan.

Beskattningen av försäkringsplaceringar

Försäkringsplaceringarna kan vara antingen sparlivförsäkringar, dvs. placeringsförsäkringar eller pensionsförsäkringar. En pensionsförsäkring utgör ett långvarigt sparande, med vilket den lagstadgade pensionstryggheten kan kompletteras. En placeringsförsäkring är en tidsbunden försäkring, som utbetalas jämte avkastning till den försäkrade vid försäkringstidens utgång eller till en av honom angiven förmånstagare.

Till båda försäkringsformerna ansluter sig skattestöd. Premierna för en pensionsförsäkring är på vissa villkor avdragsgilla i beskattningen. Placeringsförsäkringen kan å andra sidan utnyttjas vid arv- och gåvoskatteplaneringen.

Den pension som i sinom tid lyfts med stöd av en pensionsförsäkring är skattepliktig förvärvs- eller kapitalinkomst, medan avkastningen av besparingarna vid en sparlivförsäkring beskattas som kapitalinkomst.

Försäkringsplaceringarna är så gott som alltid förknippade med en livförsäkring, enligt vilken till arvingarna utbetalas sparkapital som försäkringsersättning (dödsfallsersättning).

Beskattningen av pensionsförsäkringar

Den skattemässiga behandlingen av pensionsförsäkringar ändrades i början av år 2010, då riksdagen genom lag utvidgade skatteförmånerna vid pensionssparande att gälla även annat långsiktigt sparande, dvs. Is-besparingar (se följande kapitel Beskattningen av Is-konto). De nya bestämmelserna gäller till många delar försäkringar som tecknats 18.9.2009 eller senare. På motsvarande sätt ansluter sig övergångsbestämmelser till beskattningen av försäkringar som tecknats före det.

Vid de gamla (före 18.9.2009 tecknade) pensionsförsäkringarna ska pensionsåldern vara lägst 62 år för att försäkringspremierna ska vara avdragsgilla. Vid de före år 2005 tecknade pensionsförsäkringarna kunde tiden för att lyfta medlen vara lägre, men sparandet enligt en sådan försäkring kan inte fortsättas, utan försäkringen måste övergå till fribrev eller försäkringsvillkoren ändras. Enligt en före 18.9.2009 tecknad försäkring, vid vilken pensionsåldern är lägst 62 år, kan sparandet fortgå till utgången av år 2016.

I de nya (18.9.2009 eller senare tecknade) pensionsförsäkringar är pensionsåldern bunden till den allmänna pensionsåldern enligt lagen om pension för arbetstagare. I dag är den allmänna pensionsåldern 63 år, men om den ändras, kommer också pensionsåldern enligt pensionsförsäkringens nya bestämmelser att ändras.

Skatteavdrag på premierna

Pensionsförsäkringens premier är avdragsgilla i beskattningen. Avdragets maximibelopp är 5 000 euro.

Premierna avdras från kapitalinkomsterna. Om kapitalinkomster inte finns eller de är för små för att premierna ska kunna avdras, görs en särskild underskottsgottgörelse.

Då avdras från förvärvsinkomsterna 28 procent från det försäkringspremiebelopp, som inte kunde avdras från kapitalinkomsterna. Ifall den försäkrade inte har nog förvärvsinkomster för att kunna göra skatteavdraget, överförs den underskottsgottgörelse som blivit oavdragen att avdras från skatterna på makans/makens förvärvsinkomster.

Försäkringen kan tecknas och försäkringspremierna kan betalas av den försäkrade själv

eller av makan/maken. Premierna avdras alltid från den försäkrades kapitalinkomster oberoende av vilkendera som betalar premierna.

Premierna för en frivillig pensionsförsäkring kan avdras tidigast i beskattningen för det år, under vilket den försäkrade fyller 18 år. Premierna är inte längre avdragsgilla sedan den försäkrade har börjat lyfta pension enligt en frivillig pensionsförsäkring eller göra uttag från ett Is-konto.

Premierna för dödsfallsskyddet vid gamla (före 18.9.2009 tecknade) pensionsförsäkringar är inte avdragsgilla.

Från och med början av år 2010 däremot är premierna för livförsäkringsdelen vid pensionsförsäkringar avdragsgilla. Premierna för dödsfallsskyddet är emellertid avdragsgilla endast för den del, som dödsfallsskyddet inte överstiger pensionsförsäkringens besparingar.

Exempel:

Ingrid Ilmarinen betalar i premier för en frivilliga pensionsförsäkring 1 000 per år. Skatteavdraget minskar Ingrids skatter med 280 euro årligen (28 % av 1 000 euro). Avdragets skatteförmån är den samma oberoende av om avdraget görs från Ingrids kapitalinkomster eller som underskottsgottgörelse från skatterna på förvärvsinkomster.

Beskattningen av pension

Pensionen på grundval av en pensionsförsäkring utgör beskattningsbar inkomst. Beskattningen av försäkringsprestationerna vid pensionsförsäkringar tecknade vid olika tidpunkter varierar. Pensionen beskattas i regel som förvärvs- eller kapitalinkomst enligt hur de erlagda försäkringspremierna har avdragits.

Sedan år 2005 har försäkringspremierna avdragits från kapitalinkomsterna och den upplupna pensionen beskattas som kapitalinkomst. Den på basis av före år 2005 erlagda pensionsförsäkringspremier upplupna pensionen beskattas däremot som förvärvsinkomst då den lyfts.

Pension som utbetalas på grundval av de nya (efter 18.9.2009 tecknade) pensionsförsäkringarna utgör kapitalinkomst. Den ska lyftas inom minst 10 år. Om man börjar lyfta pensionen vid över 63 års ålder, förkortas tiden för att lyfta den med två år för varje helt levnadsår. Kortast är tiden för att lyfta pensionen emellertid sex år.

Enligt det nya avtalet ska pensionen även lyftas jämnt fördelad under hela försäkringstiden. Det innebär, att under första året lyfts en tiondedel av besparingarna, det andra året en niondedel, det tredje året en åttondedel och så vidare.

Enligt de gamla (före 18.9.2009 tecknade) pensionsförsäkringarna har uttagsbeloppen inte fastställts. Enligt dem ska pensionen lyftas minst halvårsvis och under två års tid sedan pensionsåldern börjat.

Pensionsbesparingarna lyfts på en gång

I undantagsfall kan pensionsförsäkringarnas sparade kapital lyftas på en gång. Detta är möjligt, ifall den som tecknat försäkringen varit arbetslös minst ett år, är permanent arbetsförmögen eller vid skilsmässa eller om makan/maken dör.

Då pensionen lyfts på en gång gör försäkringsbolaget förskottsinnehållningen enligt om det i försäkringsavtalet fastställda återköpsvärdet ska beskattas som förvärvsinkomst eller som kapitalinkomst. Återköpsvärdet kan vara avsevärt lägre än det uppgivna sparkapitalet för försäkringen.

Ifall en frivillig pensionsförsäkrings sparkapital överförs till ett annat försäkringsbolag eller till ett Is-konto, beskattas överföringen inte.

Beskattningen av placeringsförsäkringar

Premierna för en placerings- eller sparförsäkring kan inte avdras i beskattningen. Avkastningen av en sparförsäkring är skattepliktig liksom avkastningen av övriga placeringar.

Avkastningen av en placeringsförsäkring beskattas då försäkringstiden utgår, dvs. då en försäkringsersättning utbetalas på grundval av försäkringen. Den slutliga värdestegringen beskattas det skatteår, då försäkringsavtalet upphör. Ifall de sparade medlen överförs under försäkringstiden från ett placeringsobjekt till ett annat, uppbärs ingen skatt på försäljningsvinst.

Då försäkringsersättningen slutligt utbetalas till försäkringstagaren, beskattas avkastningen av den som kapitalinkomst. Om försäkringsprestationen enligt avtal utbetalas till försäkringstagarens nära anhöriga, uppbärs på avkastningen kapitalskatt och på försäkringens sparsumma gåvoskatt.

Av sparsumman till nära anhöriga utbetalas emellertid 8 500 euro skattefritt. En anhörig kan således utöver 8 500 euro få som gåva skattefritt därtill 3 999 euro, som är den övre gränsen för en skattefri gåva.

En dylik försäkringsgåva kan samma gåvomottagare få skattefritt en gång med tre års intervaller. I motsats till vad som är fallet vid en penninggåva, är den undre gränsen för skattefrihet vid en försäkringsgåva inte beroende av gåvogivaren utan av gåvomottagaren och sålunda kan en person få endast en försäkringsgåva med tre års mellanrum. Med nära anhörig avses försäkringstagarens make/make, arvinge i rätt upp- eller nedstigande led, adoptivbarn eller dennes bröstarvinge, forsterbarn eller makans/makens barn.

Exempel:

Svante och Susan Säker har beslutat donera egendom till sitt barn och barnbarn, till vardera till ett värde av 17 000 euro. Svante och Susan tecknade bägge år 2004 försäkringar för sig själva till ett värde av 8 500 euro, som ubetalades 2.1.2007 till det barn och barnbarn som antecknats som förmånstagare. Paret Säker fortsatte att ge gåvor till barnet och barnbarnet i januari 2007 genom att uppta nya försäkringar på 8 500 euro, vilka berättigade till skattefria utbetalningar i januari 2012.

Barnet och barnbarnet betalade skatt för försäkringen endast för den avkastning som upplupit på det placerade kapitalet, på vilket det utgår i kapitalskatt 28 %.

Beskattningen av ersättning vid dödsfall

Ersättningen som vid dödsfall utbetalas till en anhörig eller ett dödsbo utgör i inkomstbeskattningen skattefri inkomst, men den beskattas i arvsbeskattningen. Med nära anhörig

avses försäkringstagarens maka/make, arvinge i rätt upp- eller nedstigande led, adoptivbarn eller dennes bröstarvinge, fosterbarn eller makans/makens barn.

I arvsbeskattningen är ersättningen emellertid skattefri upp till 35 000 euro och av ersättningen till maka/make alltid minst hälften.

Skattebehandlingen av ersättningssumman för en till en frivillig pensionsförsäkring ansluten dödsfallsförsäkring ändrades från och med år 2010. På grundval av en dödsfallsersättning utbetald enligt en till en ny (efter 18.9.2009 tecknad) pensionsförsäkring ansluten livförsäkring beskattas först som kapitalinkomst och resten som arv till mottagaren.

Dödsfallsersättningen på basis av en livförsäkring ansluten till en gammal (före 18.9.2009 tecknad) pensionsförsäkring är skattefri i inkomstbeskattningen för nära anhöriga, men ett belopp som motsvarar sparkapitalet beskattas som arv. Den sparkapitalet överstigande delen av en engångsersättning beskattas i arvsbeskattningen endast till den del som överstiger 35 000 euro.

Till andra än nära anhöriga utbetald engångsersättning på grundval av en livförsäkring beskattas först som mottagarens kapitalinkomst och resten dessutom som arv. Den pensionsförsäkringens sparkapital överstigande delen beskattas enbart som kapitalinkomst.

Då en dödsfallsförsäkring inte är ansluten till den frivilliga pensionsförsäkringen, beskattas den engångsersättning som utbetalats till till en nära anhörig eller ett dödsbo endast i arvsbeskattningen. Till ersättningsmottagarens beskattningsbara arvslott läggs den del av ersättningen som överstiger 35 000 euro, och till ersättningen till maka/make dock högst hälften.

Ifall dödsfallsersättningen på grundval av en livförsäkring som inte anslutits till en frivillig pensionsförsäkring erhålls av någon annan än en nära anhörig, beskattas den i sin helhet som kapitalinkomst.

Exempel:

*Då **Fabian Försäkrare** dött utbetalades till hans enda arvinge dottern Kajsa i dödsfallsersättning 65 000 euro. Fabians pensionsförsäkring tecknades enligt de gamla bestämmelserna, varvid ersättningen utgjorde skattefri förvärvsinkomst, men lades till Kajsas övriga förvärv genom arvet. Ifall det övriga arvet är över 60 000 euro, blir det fråga om en 13 procents arvskatt på livförsäkringsersättningen.*

Beskattningen av ett Is-konto

Kontona för långsiktigt sparande, dvs. Is-kontona är en ny form för skattestött pensions-sparande.

Staten stöder Is-sparande genom ett skatteavdrag. Förut gällde motsvarande skatteavdrag endast pensionsförsäkringar (se kapitlet Beskattningen av försäkringsplaceringar).

Is-sparandet är tidsbundet. Även om besparingar som överförs till Is-kontot är spararens egendom, får de inte tas i bruk före den officiella pensionsåldern. Besparingarna kan inte heller utnyttjas som pant för lån utan skärpta skattepåföljder.

Till Is-kontot kan endast överföras kontanter, inte exempelvis ett existerande värdeandelskonto eller aktieplaceringar. Likaså kan från ett Is-konto i sinom tid lyftas enbart pengar.

Besparingarna på ett Is-konto kan placeras i aktier, placeringsfonder, masskuldebrev eller som depositioner. I derivat som optioner och warranter kan placeras endast begränsat i syfte att skydda sig för en värdesänkning av de sparade medlen.

Placeringsobjekten för sparmedlen på Is-kontot kan bytas under spartiden utan skattepåföljder. Bankerna och andra som tillhandahåller Is-konton kan emellertid begränsa urvalet av erbjudna placeringsobjekt på Is-kontona. Spararen kan överföra sina sparade medel till en annan tjänsteleverantör eller till en frivillig pensionsförsäkring vid ett försäkringsbolag. Ifall det nya avtalet uppfyller i lag fastställda villkor, beskattas överföringen inte som ett uttag av de sparade medlen.

Besparingarna på Is-kontot beskattas inte förrän i det skede då de lyfts. Skatt betalas för såväl sparkapitalet som för den upplupna avkastningen av dem.

Skatteavdrag från besparingarna

Av besparingarna som överförs till Is-kontot kan avdrag göras i beskattningen. Maximivdraget är 5 000 euro, varför det inte lönar sig att årligen spara mera på Is-kontot, eftersom skatt betalas också på sparkapitalet då besparingarna lyfts.

Skatteavdraget görs i första hand från kapitalinkomsterna, såsom från dividender och försäljningsvinster. Då kapitalinkomsternas skatteprocent är 28, är skatteförmånen högst 1 400 euro.

Avdragsgilla är de egna och makans/makens inbetalningar på Is-kontot. Exempelvis föräldrars inbetalningar för sina barn är inte avdragsgilla.

Ifall det inte finns kapitalinkomster eller kapitalinkomsterna inte är nog för att avdra avgifterna, görs ett avdrag från skatterna på förvärsinkomsterna som en särskild underskottsgottgörelse. Av de avgifter som inte kan avdras från kapitalinkomsterna avdras 28 procent från skatterna på förvärsinkomster.

Ifall den maka/make som vore berättigad till avdraget inte kan avdra en underskottsgottgörelse, överförs detta på tjänstens vägnar till att göras i beskattningen av makan/maken. En förlust på grundval av betalningarna till ett Is-konto fast-ställs inte.

Exempel:

Sverre Sparare har beslutat spara på sitt Is-konto för aktieplaceringar 3 000 euro per år. Skatteavdraget minskar Sverres skatter med 840 euro årligen (28 % på 3 000 euro). Skat-

teförmånen är den samma oberoende av om avdraget görs från Sverres kapitalinkomster eller som underskottsgottgörelse från skatterna på förvärvsinkomster.

Sara Sparare har för avsikt att börja aktie- och fondspara för sina om 20 år stundande pensionsdagar. Sarar gör upp en riktgivande kalkyl för att utreda nyttan med Is-sparandets skatteavdrag under spartiden.

	Fritt sparande	Ls-konto
Saras årliga besparingar	3 600 euro	5 000 euro
		(dvs. 3600+skattestöd 1400)
Besparingarna efter 20 år	72 000 euro	100 000 euro
Förmodad årsavkastning 5 procent	+52 990 euro	+73 600 euro
Kapitalet vid placeringstidens slut	124 990 euro	173 600 euro

(fortsättning på exemplet under punkten beskattning av uttag)

Skattefriheten för avkastningen

Avkastningen av Is-sparmedlen beskattas inte under spartiden. Spararen får avkastningarna brutto på Is-kontot och kan placera dem på nytt. Sålunda är ränteinkomsterna, kupongröntorna på masslån, indexgottgörelserna samt aktiernas och fondandelarnas försäljningsvinster skattefria under spartiden. Även dividenderna från börsbolag som inbetalats på Is-kontot är skattefria under spartiden. Ett undantag utgör utländska dividender, på vilka den till utlandet betalade dividendskatten inte gottgörs.

Exempel:

Anne Aktgivare köper ett bolags X-aktier för 3 000 euro. Aktiernas värde stiger på under ett år till det dubbla, varför Anne tar hem vinsterna och placerar dem på nytt.

Ifall Anne gör aktietransaktionerna inom sitt Is-konto har hon 6 000 euro att placera på nytt, eftersom avkastningen av aktierna inte beskattas under spartiden.

Ifall Anne placerar i aktier direkt, betalar hon till att börja med i skatt på sin 3 000 euros försäljningsvinst 840 euro (28 %), och för henne återstår 5 160 euro att placera på nytt.

Utgifter och förluster

För kostnaderna och förlusterna i anslutning till placeringar på Is-kontot finns ingen avdragsrätt i beskattningen. Vid valet av tjänsteleverantör för Is-kontot är det skäl att utreda utgifterna noggrant, eftersom utgifterna minskar avkastningen och också betydelsen av års-utgifter som förefaller små accentueras på lång sikt.

Kostnaderna för placerandet varierar också vid Is-sparande enligt placeringsobjekt, då exempelvis för köp av aktier och fondandelar debiteras. Till Is-kontona kan ansluta sig tilläggskostnader exempelvis av öppnandet och förvaltningen av kontot, samt för uttag av besparingar.

Beskattningen av uttag

Då man börjar lyfta de sparade medlen på Is-kontot vid uppnådd pensionsålder, beskattas de som kapitalinkomst. Skatt uppbärs på såväl sparkapitalet som den upplupna avkastningen, då placeraren i allmänhet betalar skatt endast på avkastningen av placeringen eller räntorna på placeringarna.

I själva verket utgör förmånen med Is-kontot en senareläggning av skattebetalningen: under spartiden fås skatteavdrag, men de sparade medlen och avkastningen av dem beskattas, då medlen lyfts vid uppnådd pensionsålder. Den slutliga förmånen med skatteavdragen blir således inte klar innan utgången av spartiden, då man vet hurdan avkastning av besparingarna och skatteförmånen erhållits.

Eftersom pensionssparandet är ett sparande som t.o.m. varar ett tiotal år, är Is-kontot förknippat med risken för ändringar av lagstiftningen. Skatten på kapitalinkomster är i dag 28 procent, men efter tjugo år kan den vara något annat.

Exempel:

Birgit Sparare uppgjorde riktgivande kalkyler för placeringar med en förmodad 5 procent årsavkastning. På ett Is-konto skulle hennes sparkapital ha vuxit till 173 600 euro och vid fritt sparande till 124 990 euro.

Birgit beräknar vidare beskattningen av sparmedlen: på Is-kontot skulle hon få kapitalskatt på hela sparkapitalet, då hon i allmänhet ska betala skatt endast på erhållna försäljningsvinster.

	Fritt sparande	Is-konto
Birgits årliga besparingar	3 600 euro	5 000 euro
		(dvs. 3600+skattestöd 1400)
Besparingarna efter 20 år	72 000 euro	100 000 euro
Förmodad årsavkastning 5 procent	+52 990 euro	+73 600 euro
Kapitalet vid placeringstidens slut	124 990 euro	173 600 euro
Skattepliktiga inkomster	försäljningsvinsten, dvs. 52 990 euro	hela kapitalet, dvs. 173 600 euro
Skatt (28 %)	-14 837 euro	-48 608 euro
Besparingarna efter skatt	110 153 euro	124 992 euro

Periodisering av uttagen

Besparingarna på Is-kontot kan man inte börja ta ut innan man uppnått den allmänna pensionsåldern. Tillsvdare är den i lagen om pension för arbetstagare fastställda åldern för ålderspension 63 år, men om den ändras, blir den tidigast möjliga uttagsåldern också ändrad även i redan uppgjorda Is-kontoavtal.

Uttagen på Is-kontot ska periodiseras under minst tio år. Ifall man börjar med uttag i en högre ålder än 63 år, förkortas tiden för uttagen med två år för varje helt levnadsår. Tiden för uttagen är emellertid kortast 6 år.

Antalet uttag ska vara jämnt fördelat under tiden för uttagen. Maximibeloppet för de årliga uttagen beräknas genom att dela medlen på Is-kontot med antalet återstående år för uttag.

Exempel:

Marknadsvärdet på fondplaceringar på **Patrik Pensionssparares** Is-konto var 30 000 euro, då han fyllde 63 år. Patrik började enligt avtalet ta ut medel från kontot.

Det första året tog Patrik ut från kontot en tiondedel av sina besparingar. Han sålde således fondandelar för 3 000 euro.

Det andra året för uttag hade marknadsvärdet på Patriks återstående Is-besparingar sjunkit med 10 %, dvs. de var 24 300 euro. Nu fick Patrik ta ut en niondedel av sina besparingar, varför han sålde fondandelar för 2 700 euro.

Det tredje året hade värdet på fondplaceringarna på Patriks Is-konto stigit 10 %, varför marknadsvärdet på besparingarna var 23 760 euro. Patrik kunde ta ut av posten en åttondedel, dvs. ca 2 970 euro.

Engångsuttag i undantagsfall

I undantagsfall kan besparingarna på Is-kontot tas ut före den officiella pensionsåldern utan skärpta skattepåföljder. Undantagsfall utgör en arbetslöshet, som varat ett år, arbetsförmågenhet eller delarbetsförmågenhet, skilsmässa eller makas/makes död.

I undantagsfall kan Is-besparingarna tas ut på en gång. På besparingarna och de av dem upplupna avkastningarna uppbärs kapitalskatt.

I fall man annars tar ut besparingar från Is-kontot före den officiella pensionsåldern, skärs förmånen ner genom att skärpa beskattningen på uttagen. På förtida uttag uppbärs kapitalskatter med 50 procents förhöjning. Samma skattesärpning följer, om man tar ut besparingarna under en tid som är kortare än sex år.

Beskattningen vid spararens död

Vid Is-spararens död överförs de återstående besparingarna på Is-spararens konto till dödsboet eller testamentstagaren.

Besparingarna beskattas till att börja med i enlighet med värdet vid dödstillfället som kapitalinkomst för dödsboet eller testamentstagaren. Därefter beskattas den återstående delen som arv i arvsbeskattningen.

Beroende på besparingarna och beloppen på övriga arv är arvsskatten 0 -13 procent, när arvingarna är spararens barn.

Exempel:

När **Peter Sparare** dog, hade han kvar 50 000 euro i Is-besparingar, vilka hans son Birger ärvde. Då besparingarna lyftes, betalades i skatt på kapitalinkomst (28 %), varvid av besparingarna återstod 36 000 euro. Då inget annat arv fanns efter Peter, betalade Birger av Is-besparingarna ytterligare i arvskatt 1 220 euro.

Beskattningen av försäljningsvinster och -förluster

Försäljningsvinst eller försäljningsförlust uppkommer, när egendom säljs. Försäljningsvinst (dvs. överlåtelsevinst) uppkommer, då den sålda egendomens försäljningspris är högre än dess anskaffningspris. Försäljningsförlust (dvs. överlåtelseförlust) uppkommer emellertid då egendomen överläts till ett lägre pris än anskaffningspriset.

Beräkningen av försäljningsvinsten

Försäljningsvinsterna uppges i skattedeklarationen som kapitalinkomster. Vinsten av varje transaktion eller annan överlåtelse uträknas separat. Sedan avdragen av vinsterna gjorts, utgör hela återstoden skattepliktig kapitalinkomst.

Skatten på försäljningsvinsten är med några undantag 28 procent. Skatt utgår inte på försäljningsvinsten av den egna stadigvarande bostaden efter två års oavbrutet innehav och boende. Byte av en placeringsfonds avkastningsandelar till samma fonds tillväxtandelar och tvärtom är skattefritt, men ett byte från en placeringsfond till en annan i samma eller i ett annat fondbolag är det inte.

Om det totala försäljningspriset för sålda värdepapper eller annan egendom än normalt hemlösöre under året varit högst 1 000 euro, är vinsten skattefri, oberoende av hur mycket vinst placeraren har fått. Försäljningen av bil eller skattefri egen bostad tas inte i beaktande vid gränsdragningen.

Exempel:

Benita Berg har i konfirmationsgåva fått aktier, vilkas värde är sammanlagt 800 euro. Benita har behov av pengar och hon beslutar sig för att utnyttja skattefriheten för små transaktioner och säljer aktierna för 800 euro.

Det finns två sätt att räkna ut försäljningsvinsten: från försäljningspriset avdras den verkliga anskaffningsutgiften eller alternativt avdras anskaffningsutgiftsantagandet. På faststället av den skattepliktiga försäljningsvinsten inverkar bl.a. tiden för innehavet och sättet för förvärvet.

Anskaffningsutgiftsantagandet

En privatperson får vid beräkningen av en överlåtelsevinst i stället för det verkliga anskaffningspriset utnyttja anskaffningsutgiftsantagandet. Då uppges i beskattningen egendomens anskaffningstid och anskaffningsutgiftsantagandets storlek beror på tiden för innehavet.

För egendom som ägts i minst 10 år är anskaffningsutgiftsantagandet 40 procent, och för egendom som ägts en kortare tid 20 procent av försäljningspriset. Sålunda återstår av egendom som ägts under 10 år som skattepliktig vinst 80 procent av försäljningspriset. Då skatten är 28 procent, är skatten på överlåtelsevinsten 28 procent av 80 procent, dvs. 22,4 procent på egendomens försäljningspris.

På motsvarande sätt är skatten på överlåtelsevinsten på egendom som ägts längre än 10 år enligt ett 40 procents anskaffningsutgiftsantagande 28 procent av 60 procent, dvs. 16,8 procent av egendomens försäljningspris.

Ifall man i beskattningen utnyttjar anskaffningsutgiftsantagandet, får från försäljningspriset på egendomen inte avdras utgifter som åsamkats av köp eller försäljning.

Ifall värdepapper eller placeringsfondsandelar inom värdeandelssystemet förvärvats vid olika tidpunkter, utgår man ifrån att de äldsta aktierna säljs först, om inte den skattskyldiga skriftligen kan påvisa någon annan försäljningsordning. Att andra än de äldsta värdepappren har sålts, kan visas när värdepappren exempelvis finns på olika värdeandelskonton.

Bestämmelserna om ordningsföljden ändrades från och med början av år 2008. Anskaffningstiden för en ny aktie som tecknats med en tidigare ägd aktie som grund är den samma som för den tidigare aktien. Om man är tvungen att avgöra inbördes ordningsföljd för förvärvet av den vid nyemission tecknade aktien och den tidigare ägda aktien, har stamaktien anskaffats före den aktie som tecknats med denna som grund. Eftersom stamaktien och den nya aktien som anskaffats med denna som grund anses ha ägts lika länge är deras anskaffningsutgiftsantagande lika stort. I fråga om numrerade placeringsfondsandelar kan de sålda andelarna identifieras med hjälp av teckningsnumren.

Den verkliga anskaffningsutgiften

Ifall egendomens verkliga anskaffningspris (dvs. anskaffningsutgiften) jämte utgifter för köp och försäljning sammanlagt har varit större än 20 eller 40 procents anskaffningsutgiftsantagandet, är det skäl att vid uträkningen av skatten på försäljningsvinsten utnyttja detta. Avdragsgilla utgifter är t.ex. förmedlingsarvodet och överlåtelseskatt.

Anskaffningsutgiften för egendom som erhållits som gåva eller arv är det beskattningsvärde som fastställts i arvs- och gåvobeskattningen. Även vid försäljningen av en gåva kan anskaffningsutgiftsantagandet utnyttjas, ifall det är ett fördelaktigare alternativ än gåvo- eller arvsbeskattningsvärdet.

Exempel:

Albert Aktieägare köpte för över tio år sedan aktier, för vilka han betalade 16 000 inklusive utgifter. Han sålde dem för 100 000 euro. Albert konstaterade att 40 procents anskaffningsutgiftsantagandet var ett fördelaktigare alternativ än den verkliga anskaffningsutgiften. Hans överlåtelsevinst blev sålunda 60 000 euro, på vilket han betalade i skatt enligt 28 procent 16 800 euro.

	Den verkliga anskaffningsutgiften	Anskaffningsutgiftsantagandet
	euro	euro
Försäljningspris	100 000	100 000
Anskaffningspris	-15 850	
Förmedlingsarvode	-150	
Anskaffningsutgiftsantagande		-40 000
Försäljningsvinst	84 000	60 000

Helga Husman köpte för över tio år sedan en fastighet för 60 000 euro och betalade i stämpelskatt 3 600 euro. Helga sålde senare sitt hus för 84 000 euro. Hon betalade för detta i förmedlingsprovision 2 500 euro, varvid en vinst om 17 900 euro återstod. Skatten på vinsten är 5 012 euro. Avdraget av de verkliga kostnaderna ledde i detta fall till ett fördelaktigare resultat än anskaffningsutgiftsantagandet.

Avdragsrätten för en försäljningsförlust

Försäljningsförluster, dvs. överlåtelseförluster är avdragsgilla i beskattningen, men endast från försäljningsvinster, dvs. överlåtelsevinster. År 2010 uppkomna försäljningsförluster avdras från försäljningsvinsterna under det år som förlusten uppkom och under fem följande år. År 2010 uppkomna överlåtelseförluster kan således avdras från överlåtelsevinsterna åren 2010 - 2015. År 2009 och tidigare uppkomna försäljningsförluster avdras under det år som förlusten uppkom och under tre följande år.

Försäljningsförlusterna kan inte avdras från övriga kapitalinkomster. Avdraget av förlusterna kan inte heller överföras till maka/make.

Försäljningsförlusterna uppges i skattedeklarationen för det år, då förlusten uppkom. De äldsta förlusterna avdras först.

Ifall emellertid den under året sålda egendomens anskaffningsutgifter och överlåtelsepris varit sammanlagt högst 1 000 euro, kan överlåtelseförlusterna inte alls avdras. Vid gränsdragningen beaktas inte försäljningen av fast bostad och sedvanligt hemlösöre.

Överlåtelseförlusten av egen bostad eller sedvanligt hemlösöre är i allmänhet inte avdragsgillt. Förlusten av försäljningen av egen bostad får avdras endast ifall bostaden inte varit i ägarens ägo och användning oavbrutet i två år.

Med överlåtelseförlust jämställs också förfall av standardiserad option och ett värdepappers slutliga värdeförlust, t.ex. vid en konkurs.

Den förlust kan inte avdras, som uppkommer, då en placeringsförsäkrings återköpsvärde är lägre än det penningbelopp som placerats.

På handeln med masslån tillämpas bestämmelserna som gäller för överlåtelsevinster och -förluster. Ifall en placerare således betalar överkurs för ett masskuldebrev, kan han inte avdra överkursen som överlåtelseförlust innan masskuldebrevet förfallit eller han sålt det.

Exempel:

Bosse Berg har köpt aktier i bolaget A för 200 euro och aktier i bolaget B för 850 euro. B aktiernas värde har sjunkit och är värda bara 200 euro.

Ifall Bosse säljer endast bolagets B:s aktier, blir överlåtelseförlusten på 650 euro oavdragen. Därför är det skäl för honom att sälja även bolaget A:s aktier. Eftersom under skatteåret anskaffningsutgiten för de sålda aktierna är sammanlagt 1 000 euro, får Bosse avdra överlåtelseförlusten för B:s aktier.

Allan Arvtagare sålde år 2010 för 67 000 euro den sommarstuga han ärvt och vars värde i arvsbeskattningen var 75 000 euro. Därtill betalade han 2 600 euro till fastighetsför-

medlaren. Han hade inga försäljningsvinster under försäljningsåret. Allan uppgav sin förlust på 10 600 euro i sin skattedeclaration.

Följande år får Allan försäljningsvinster på 5 000 euro vid sin aktiehandel. Beskattaren drar av föregående års förluster från vinsten och Allan behöver sålunda inte betala skatt på sin försäljningsvinst. För Allan återstår en outnyttjad förlust på 5 600 euro, som han kan utnyttja under de fyra följande åren, ifall han säljer något mer med vinst.

Beräkningen av försäljningsvinst i specialfall

För uträkningen av en försäljningsvinst finns en del specialbestämmelser. Framför allt då börsaktier förvärvats på något annat sätt än genom sedvanlig handel, kan fastställandet av anskaffningstiden och anskaffningspriset avvika från det sedvanliga.

Gåva

Som anskaffningsutgift för egendom erhållen som gåva kan avdras värdet vid gåvotillfället enligt gåvobeskattningen eller anskaffningsutgiftsantagandet.

Ifall gåvan emellertids säljs innan minst ett år förflutit från mottagandet blir anskaffningsutgiften det belopp som gåvogivaren i tiderna betalade för egendomen eller alternativt kan 20 procent avdras som anskaffningsutgiftsantagande. Gåvomottagaren blir således vid ett innehav under ett år tvungen att betala skatt på den värdestegring som skett under gåvogivarens innehavstid.

Om gåvomottagaren har betalat gåvoskatt för sin gåva, kan han få skattelindring genom att yrka på rättelse. Gåvans värde korrigeras med den skatt på överlåtelsevinst, som gåvomottagaren skulle ha betalat om han sålt gåvan till gåvopriset.

Exempel:

Bosse Begåvning fick av sin farmor andelar i en placeringsfond, vilkas värde i gåvobeskattningen var 15 000 euro. Bosse sålde sin andel två år senare för 17 000 euro och hade inga omkostnader. I vinst fick han 2 000 euro och betalade i skatt på hela summan 560 euro.

Minna Mönster skänkte sin dotter **Tina** förlustbringande aktier. Minna hade köpt dem för 10 000 euro och deras värde var på gåvodagen 8 000 euro.

Tina betalar för aktierna gåvoskatt, som uträknas enligt deras värde på gåvodagen, dvs. 8 000 euro. I gåvoskatt uppbärs 380 euro.

Tina beslutar sig för att sälja aktierna efter mindre än ett år efter mottagandet av gåvan, när deras värde stigit till 9 000 euro. Som anskaffningsutgift utnyttjar Tina det pris som Minna i tiderna betalade för aktierna (10 000 euroa), varvid Tina får en försäljningsförlust på 1 000 euro (10 000 – 9 000).

Ifall Tina får samma eller under tre följande år försäljningsvinster, kan hon utnyttja förlusten. Skatteförmånen för förlusten är 280 euro (28 procent).

Birgit Begåvning fick av sin far en aktiepost på 85 000 euro i april 2009. Fadern hade betalat 15 000 euro för aktierna. Birgit blev beskattad i gåvoskatt för aktierna 11. 290 euro. Birgit sålde aktierna i januari 2010 och fick för dem 100 000 euro. Överlåtelsevinsten för Birgits del blev efter avdrag av anskaffningsutgiftsantagandet på 20 procent 80 000 euro, av vilket i överlåtelseskatt utgår 22 400 euro.

Försäljningspris	100 000 euro
(Priset som fadern betalade* - 15 000 euro)	
Anskaffningsutgiftsantagandet	- 20 000 euro
Överlåtelsevinst	80 000 euro
Skatt 28 procent	22 400 euro

*utnyttjas inte, eftersom anskaffningsutgiftsantagandet är större

Birgit Begåvning yrkade på rättelse av sin gåvobeskattningsvinst. Gåvobeskattningen korrigerades så, att från gåvobeskattningsvärdet, dvs. 85 000 euro avdras det skattebelopp, som skulle ha påförts Birgit, om överlåtelsepriset hade varit gåvobeskattningsvärdet. Det skattebelopp på överlåtelsevinst som ska avdras från gåvans värde uträknas med utnyttjande av ett 20 procentans anskaffningsutgiftsantagande.

$$0,28 \times (85\,000 - 0,20 \times 85\,000) = 19\,040 \text{ euroa.}$$

Rättelse av gåvoskatt

Gåvans beskattningsvärde	85 000
Skatt på överlåtelsevinst 28 %	-19 040
Gåvans nya värde	65 960
Gåvoskatt	8 244
Erlagd gåvoskatt	-11 290
Återbäring	3 046

Birgits gåvobeskattningsvinst korrigeras enligt ansökan så, att från gåvans värde 85 000 euro avdras det ovan uträknade skattebeloppet på överlåtelsevinsten 19 040 euro. På skillnaden 65 960 euro uträknas en ny gåvoskatt 8 244 euro. Skillnaden mellan den erlagda gåvoskatten 11 290 och den korrigerade gåvoskatten 3 046 euro återbetalas till Birgit.

Om överlåtelsepriset underskrider gängse värde med 25 procent eller mera, betraktas det som en överlåtelse, vilken har karaktären av gåva. Enligt de nya bestämmelserna kan då således skattepliktig vinst uppkomma för säljaren, även om ingen nominell vinst uppkommit.

Exempel:

Markus Mark köper av sin far aktier till ett värde av 100 000 euro för 20 000 euro. Markus betalar 8 210 euro i gåvoskatt för sin gåva på 80 000 euro. Fadern har i tiderna betalat 50 000 euro för aktierna. För fadern uträknas en anskaffningsutgift i förhållandet 20 000/100 000, dvs. en femtedel av anskaffningspriset. Som anskaffningsutgift fås således 10 000 euro. Fadern får i försäljningsvinst 10 000 euro på det försäljningspris på 20 000 euro, som Markus betalat. Fadern påförs således i skatt 2 800 euro.

Arv

Då en arvinge säljer egendom som han ärvt, uträknas försäljningsvinsten med utnyttjande av det fastställda värdet på egendomen i arvsbeskattningen som anskaffningsutgift. Arvsskatten är fördelaktigare för en anhörig än kapitalskatten.

Ifall arvingen säljer egendom han ärvt genast efter arvskiftet, är anskaffningsutgiften värdet på dödsdagen. Ifall arvingen säljer arvet efter ett innehav som är under ett år, är anskaffningsutgiften då också värdet på dödsdagen.

Exempel:

Allan Arvtagare fick av sin farfar placeringsfundsandelar, vilkas värde på dödsdagen var 25 000 euro. Även om fondandelarnas värde stigit något vid tidpunkten för bouppteckningen, antecknas värdet för fondandelarna vid bouppteckningen till dödsdagens kurs. Även i arvsbeskattningen fastställs värdena på dessa andelar i enlighet med bouppteckningen till 25 000 euro. Efter två år säljer Allan för 30 000 euro placeringen i fondandelar som han ärvt. För honom uppkommer en försäljningsvinst om 5 000 euro, för viken han betalar i skatt på försäljningsvinst 1 400 euro.

Utländska försäljningsvinster

En i Finland bosatt allmänt skattskyldig person är skyldig att betala skatt i Finland också på försäljningsvinster som erhållits från utlandet. Skatten uträknas på samma sätt som för en inhemsk försäljningsvinst och skatten utgör 28 procent av vinsten.

Finland har avtal med många länder för att undvika dubbelbeskattning. I skatteavtalen har i allmänhet överenskommit att försäljningsvinsten på värdepapper beskattas endast av den stat där den skattskyldiga bor, dvs. av Finland för dem som är bosatta i Finland. På motsvarande sätt betalar en person som är bosatt utomlands oftast skatten på försäljningsvinst i landet där han bor.

I fråga om försäljningsvinster av fastigheter har också landet, där fastigheten är belägen, ofta beskattningsrätt. I många skatteavtal jämföras en bostadsaktie med en fastighet. Då en person är tvungen att betala skatt också utomlands, gottskrivs skatten i Finland. Hur beskattningsrätten fördelar sig bör alltid kontrolleras i skatteavtalet mellan landet där egendomen är belägen och Finland.

Aktier vid emission

Vid en betald emission, dvs. nyemission på basis av ett tidigare innehav uträknas anskaffningsutgiften för aktierna genom att de ursprungliga och de nya aktiernas sammanräknade anskaffningsutgift divideras med antalet gamla och nya aktier. Också anskaffningsutgiftsantagandet kan utnyttjas vid uträkning av försäljningsvinsten.

Anskaffningspriset för aktier som erhållits utan vederlag, dvs. vid en fondemission fås genom att dela anskaffningsutgiften för de ursprungliga aktierna med antalet nya och gamla aktier.

För teckningsrätter som hänför sig till gamla aktier beräknas inget anskaffningspris, utan

vid en försäljning av dem avdras anskaffningsutgiftsantagandet. Anskaffningsutgiften för aktier registrerade vid emissioner före år 2005 betraktas som deras verkliga teckningspris. Alternativt kan anskaffningsutgiftsantagandet avdras. Anskaffningspriset för aktier som erhållits utan vederlag är noll och från aktiernas försäljningspris kan anskaffningsutgiftsantagandet avdras.

Anskaffningsutgiftsantagandet för aktier erhållna vid aktieemission fastställs enligt anskaffningstidpunkten för de ursprungliga aktierna. I fall en aktieägare tecknar flera aktier än till vilka han har teckningsrätter, beräknas tiden för innehavet av de sålunda förvärvade aktierna från teckningstidpunkten för de nya aktierna.

Exempel:

Patricia Placerare har 100 gamla aktier i A, för vilka hon i tiderna betalt 20 euro per aktie, totalt 2 000 euro. Hon har 2005 vid företagens fondemission fått 10 aktier, varvid hon har 110 aktier. Anskaffningsutgiften för Patricias tidigare aktier delas med 110, varvid anskaffningspriset för hennes aktier blir 18,18 euro per aktie.

Patricia Placerare har 100 aktier i B, vilkas anskaffningspris är 10 000 euro. B ordnar 2005 en avgiftsbelagd emission, vid vilken aktieägarna mot en gammal aktie får teckna en ny aktie till ett pris av 50 euro. Patricia använder sig av sin teckningsrätt och hennes aktiers antal stiger till 200. Hon har för de nya och gamla aktierna betalt totalt 15 000 euro. När det erlagda beloppet delas med det totala antalet aktier, blir aktiernas anskaffningspris 75 euro per aktie.

Emil Emission ägde aktier i bolag Abp, till vilka hänförde sig teckningsrätter som han beslöt att sälja. Han fick för dem vid försäljningen 2 euro per aktie. Vid beräkningen av överlåtelsevinsten kan Emil som anskaffningsutgift för teckningsrätterna endast utnyttja anskaffningsutgiftsantagandet. Emil hade ägt aktierna under 10 år, varför anskaffningsutgiftsantagandet är 20 procent, dvs. i detta fall 0,4 euro. Överlåtelsevinsten blir 1,6 euro per teckningsrätt.

Kalle Konstig deltog i Soneras emission år 2001. Enligt emissionsvillkoren fick man för två gamla aktier teckna en ny aktie.

Sedan tidigare ägde Kalle 200 Sonera aktier, vilka han förvärvat 1998 då Sonera listade sig och aktiens pris var 45 mk. Kalle utnyttjade alla sina teckningsrätter och tecknade 100 nya aktier i Sonera till priset 2,7 euro per aktie. Då Kalle i sinom tid säljer dessa aktier, blir han tvungen att välja om han beräknar överlåtelsevinsten vid aktieförsäljningen enligt den verkliga anskaffningsutgiften eller om han utnyttjar anskaffningsutgiftsantagandet.

De vid emissionen tecknade aktiernas verkliga anskaffningsutgift är det som Kalle betalat 2,7 euro per aktie. I samband med sammanslagningen av Telia och Sonera fick Kalle för de vid emissionen tecknade aktierna 151 aktier, vilkas faktiska anskaffningsutgift erhålls genom att dela anskaffningsutgiften 270 euro med 151. Den faktiska anskaffningsutgiften för aktien blir 1,789 euro. Vid utnyttjandet av anskaffningsutgiftsantagandet beräknas

tiden för innehavet av de i 2001 års emission tecknade aktierna ha börjat redan år 1998, då Kalle förvärvade aktierna, på basen av vilka aktierna tecknades vid emissionen.

Vid aktiepartier som köpts vid flera skilda transaktioner blir man tvungen att räkna ut anskaffningsutgiften för varje inköpt parti separat.

Exempel:

Albert Aktionär hade köpt aktier i bolag Y vid två transaktioner. Första gången 150 aktier till priset av 1 500 euro och andra gången 50 aktier till priset av 375 euro. Vid bolagets emission utan vederlag år 2006 fick han med två gamla aktier en ny, varför Albert för sin 200 aktier fick 100 aktier gratis. Då han sålde alla sina aktier i bolaget började Albert räkna ut försäljningsvinsten, varvid han var tvungen att räkna ut anskaffningsutgifterna för vardera partiet.

	Ursprunglig anskaffnings- utgift euro	antal st.	nya vid fond- emission st.	totalt st.	anskaffnings- utgift euro
parti I	1 500	150	75	225	$1500/225=6,66$
parti II	375	50	25	75	$375/75=5,00$

Alberts anskaffningsutgift för den första satsen aktier var 6,66 euro per aktie och för den andra satsen aktier 5 euro per aktie.

Split

När ett bolag spjälkar upp värdet på sin aktie, dvs. genomför en så kallad split, förändras antalet aktier. Anskaffningsutgiften fås genom att det ursprungliga anskaffningspriset delas med det nya antalet aktier, dvs. anskaffningsutgiften räknas ut på samma sätt som vid en fondemission. Anskaffningstidpunkten för de splittade aktierna är i beskattningen samma som för de ursprungliga aktierna.

Exempel:

Nora Nokia köpte i mars 1998 100 aktier i Nokia till ett pris av 5,70 euro per aktie, dvs. hon betalade totalt 570 euro. I april meddelade Nokia om en delning av det nominella värdet så, att en aktie blev två, varvid antalet aktier Nora ägde steg till 200. Följande år splittades aktien igen i samma förhållande, varvid aktieantalet steg till 400. År 2 000 delades aktien i fyra. Nu hade Nora totalt 1 600 aktier, vilkas anskaffningspris var sammanlagt 570 euro och 0,36 per aktie.

Aktiebyte och inlösen

När aktierna erhållits vid ett aktiebyte i samband med en företagsreglering, blir anskaff-

ningstidpunkten och anskaffningsutgiften för de erhållna nya aktierna samma anskaffningstidpunkt och -utgift som för de gamla aktierna. Om aktieägaren i stället för aktier eller därutöver får en summa pengar, blir han tvungen att för denna del betala skatt på försäljningsvinsten under ifrågavarande skatteår.

Ifall aktier för övrigt byts, beskattas bytet för vardera partens del som en försäljning. Försäljningspriset är aktiernas gängse värde vid tidpunkten för bytet.

Exempel:

Lars Larsson tecknade 14.11.1994 vid Kansallis-Osake-Pankkis nyemission 3 000 aktier à 6,40 mark, dvs. för 19 200 mark. År 1995 vid den så kallade KOP-SYP-fusionen byttes aktierna till Meritas aktier i proportionen 3:1 och Lars fick 1 000 Merita aktier. År 1999 godkände Lars Nordbanken Holdings utbyteserbjudande, vid vilken man för en Merita aktie fick 1,02 aktier i Nordbanken. Lars fick 1020 aktier i Nordbanken, sedermera Nordea. Varken fusionen eller aktieutbytet medförde några skattpåföljder för Lars. När han säljer Nordea aktierna är deras anskaffningstidpunkt 14.11.1994 och anskaffningspris 18,82 mark, dvs. 3,17 euro per aktie.

Aktier som dividend

Anskaffningsutgiften för aktier som erhållits som dividend är i beskattningen aktiens gängse pris vid tidpunkten för förvärvet. Det totala gängse värdet betraktas som anskaffningspris, även om en del av dividendinkomsten utgör skattefri inkomst. Anskaffningstidpunkten för aktierna är den tidpunkt då man fått dem.

Exempel:

Kemira avskiljde Tikkurila till börsen genom att våren 2010 som dividend dela ut Tikkurila aktier. Med fyra Kemira aktier fick man en Tikkurila aktie. Dessutom delade Kemira ut som kontant dividend 0,27 euro per aktie. Anskaffningspriset i beskattningen av Tikkurilas aktie är den med transaktionsmängderna på den första handelsdagen (30.3.2010) viktade genomsnittliga växelkursen, som är 15,80 euro.

Beata Blom hade 1 000 Kemira aktier och fick således 250 Tikkurila aktier och 270 euro i kontant dividend. Beatas skatt på aktierna var sammanlagt 827,12 euro (för Tikkurila aktie $250 \times 15,80 \times 19,6\% = 774,20$ och som kontant dividend $270 \times 19,6\% = 52,92$).

Beatas kontanta dividend går i sin helhet till förskottsinnehållningen av skatterna på aktierna och återstående 557,12 euro betalar hon som kvarskatt i den slutliga beskattningen.

När Beata i tiderna säljer sina Tikkurila aktier, fastställs i beskattningen av försäljningsvinsten deras anskaffningstidpunkt till 30.3.2010 och anskaffningspris till 15,80 per aktie. Avskiljandet av Tikkurila inverkar inte på anskaffningspriset och anskaffningstiden för Beata Bloms aktier.

UPM-Kymmene betalade i maj 1997 en del av sina dividender med aktier i Rauma. Värdet på Raumas aktie var vid dividendutdelningen 18,35 euro (109,11 mk). När Rauma och Valmet fusionerades 1999 ändrades aktierna till aktier i Metso så, att för en aktie i Rauma fick man 1,08917 aktier i Metso.

Sissel Skog hade 100 aktier i Rauma och har nu 108 aktier i Metso. Därtill fick hon vid fusionen pengar, eftersom antalet inte stannade vid ett heltal. Aktiernas anskaffningspris är totalt 1 835 euro och per aktie 16,99 euro.

Aktier som bonus

I samband med privatiseringen av statsbolag har privatpersoner erbjudits bonusaktier. I beskattningen anses bonusaktierna vara en rabatt på priset, varvid det ursprungliga anskaffningspriset divideras med det nya antalet aktier.

Exempel:

Elin Energi tecknade år 1995 tusen Neste aktier till styckepriiset 78 mark. Då hon haft aktierna ett år, fick aktieägarna en bonusaktie för innehavet av tio aktier. Antalet aktier som Elin ägde steg till 1 100 aktier. Då Imatran Voima och Neste fusionerades, fick Elin med en Neste aktie 5,5 aktier i Fortum. Efter fusionen hade hon sammanlagt 6 050 aktier.

Elin beslöt att sälja en del av aktierna och började tänka över beskattningen av försäljningsvinsten på sina aktier. Anskaffningsåret är 1995, då hon tecknade aktierna i Neste. Anskaffningspriset för totalantalet aktier är 78 000 mark som hon då betalade för Neste aktierna. Då anskaffningspriset delas mellan det sammanlagda antalet tecknade och senare erhållna aktier blir priset för en aktie 12,89 mark, dvs. 2,17 euro.

Elin Energi hade våren 2005 1 000 Fortum aktier. Till henne betalades som dividend kontant 0,58 euro per aktie. Dessutom fick hon 250 aktier i Neste Oil, vilkas värde var 15 euro per aktie, sammanlagt 3 750 euro.

Värdet på Elins dividender är 580 euro + 3 750 euro = 4 330 euro, för vilket hon betalade skatt. Anskaffningstiden för de Neste Oil aktier, som Elin fick som dividend, är april 2005 och anskaffningspriset 15 euro per aktie.

Vid delning, dvs. diffusion erhållna aktier

Då från ett bolag avskiljs en del till ett självständigt listat bolag, sker en delning, dvs. diffusion. Därvid delas bolaget i minst två nya bolag. Till aktieägarna i bolaget som delas ges i allmänhet som delningsersättning aktier i det nya bolaget. För mottagandet av aktier i det nya bolaget blir det inga skattepåföljder för aktieägaren. Vid beskattningen av försäljningsvinsten anses tiden för innehavet ha börjat då aktieägaren förvärvat aktierna i bolaget som delades. Det ursprungliga anskaffningspriset delas mellan aktierna. Delningsförhållandet är det skäl att utreda hos ifrågavarande bolag. I allmänhet sänder bolaget ett brev, av vilket delningsförhållandet framgår. Brevet är det skäl att spara för beskattningen.

Exempel:

Lasse Hackspett hade aktier i Lassila & Tikanoja, då man år 2001 beslöt dela bolaget i två bolag. Med en aktie fick man en aktie i det nya Lassila & Tikanoja och en aktie i J.W. Suominen Bolagen. Anskaffningsutgiften för den gamla aktien delas som anskaffningsutgift för de nya aktierna så, att 71,6 % av den gamla anskaffningsutgiften övergår till anskaffningsutgift för aktierna i det nya Lassila & Tikanoja och 28,4 % till anskaffningsutgift i J.W. Suominen Bolagen. Lasse hade betalat för de gamla aktierna 12 euro per aktie. Anskaffningsutgiften för hans aktier i det nya Lassila & Tikanoja är 8,59 euro och anskaffningsutgiften för hans aktier i J.W. Suominen Bolagen 3,41 euro.

Henry Hård hade 100 Kone aktier, då bolaget delades. Han hade för aktierna betalat 6,90 euro per aktie. Henry fick för de ursprungliga Kone aktierna 100 nya aktier i Kone och 100 aktier i Cargotec. Efter delningen var anskaffningspriset på Henrys Kone aktier 4,45 euro och på Cargotecs aktier 2,45 euro, eftersom anskaffningsutgiften för de nya Kone aktierna var 64,5 % av det delade bolagets ursprungliga anskaffningsutgift och för Cargotecs aktier 35,5 %.

Återbetalning av kapital

Ett börsbolag kan i stället för dividender återbetala kapital till aktieägaren. I beskattningen jämförs kapitalåterbetalningen med en överlåtelse. Vid kapitalåterbetalningen uppstår ingen förskotts innehållning.

Ifall återbetalningen är per aktie större än det ursprungliga anskaffningspriset, resultatförskillnaden som en överlåtelsevinst. Ifall återbetalningen däremot är mindre än anskaffningsutgiften, avdras återbetalningen från anskaffningspriset och sålunda uppkommer ingen överlåtelsevinst överhuvudtaget i detta skede.

Anskaffningspriset minskar således för aktieägaren motsvarande återbetalningen. När aktierna i sinom tid säljs, är försäljningsvinsten lika mycket större som återbetalningen eller försäljningsförlusten lika mycket mindre som den hade varit utan återbetalning.

Exempel:

Anders Apotekare hade 200 Orion A-aktier, för vilka han betalat 11,20 euro per aktie. Orion betalade 7.4.2010 i dividend 1,00 euro per aktie och i kapitalbetalning 0,10 euro per aktie.

Anders fick i dividendinkomster 200 euro, på vilket uppstår i skatt 39,20 euro (19,6 %). Kapitalåterbetalningen minskade det ursprungliga anskaffningspriset på aktierna Anders köpt med 0,10 euro till 11,10 euro. Kapitalåterbetalningen inverkar inte på skatten för aktiernas försäljningsvinst eller -förlust förrän Anders säljer aktierna.

Torsten Talför köpte våren 2006 tusen aktier i telebolaget Elisa till priset 18 150 euro. Elisa återbetalade 1.4.2008 kapital till sina aktionärer 1,80 euro per aktie. Torsten sålde senare Elisa aktierna för sammanlagt 17 500 euro, varvid kapitalåterbetalningen ökade Torstens skattepliktiga försäljningsvinst och de skatter som skulle betalas.

<i>Försäljningspris</i>	<i>17 500 euro</i>
<i>Kapitalåterbetalning</i>	<i>1 800 euro</i>
<i>Inköpspris</i>	<i>-18 150 euro</i>
Skattepliktig försäljningsvinst	1 150 euro

Konvertibla skuldebrevs- och optionslån

Konvertibla skuldebrev kan i enlighet med lånevillkoren bytas ut till aktier. Utbytet utlöser ännu inte beskattningen av försäljningsvinsten. Vid försäljningen av aktierna anses deras teckningstidpunkt vara samma som det konvertibla skuldebrevets och aktiens anskaffningspris det konvertibla skuldebrevets och aktiens sammanräknade teckningspris.

Till ett optionslån hänför sig optionsbevis, som på vissa villkor berättigar till teckning av nya aktier i bolaget. Skuldebrevet och optionsbevisen kan säljas separat. När man gör så, anses anskaffningsutgiften för optionslånets skuldebrev vara lånets gängse värde vid emissionstidpunkten. För optionsbevisets del kan man också utnyttja anskaffningsutgiftsantagandet. Anskaffningstidpunkten för aktier som förvärvats med optionsbevis är den samma som anskaffningstidpunkten för optionsbevisen.

Optioner erhållna som kund

Om ett företag till sina kunder utan vederlag delar ut rättigheter, dvs. optioner att teckna aktier i bolaget, såsom Stockman har gjort, är optionernas anskaffningspris 0. När aktierna som tecknats med optioner säljs, är deras anskaffningspris det pris som betalats för aktierna och anskaffningstiden aktiens bindande teckningstid.

Tjänsteoptioner

Tjänsteoptioner, dvs. en på ett arbetsförhållande grundad rätt att teckna eller få aktier till ett lägre pris än gängse, beskattas som förvärsinkomst. Skatten betalas det år, då optionen utnyttjas eller säljs. Utnyttjandet av optionerna är teckning av objektaktiernas optioner. Fördelen som optionen medför adderas till förvärsinkomsten för ifrågavarande år och marginalskatteprocenten avgör skattebeloppet.

Optioner och terminer

En vinst i handeln med optioner och terminer utgör skattepliktig kapitalinkomst. Vid handeln med terminer får emellertid inte anskaffningsutgiftsantagandet avdras. Från försäljningspriset på terminer får anskaffningspriset avdras liksom utgifterna vid köp och försäljning.

Warranter

Beskattningen av en försäljningsvinst eller -förlust i fråga om warranter sker på samma sätt som i beskattningen för övriga värdepapper, dvs. man räknar ut den verkliga vinsten eller utnyttjar anskaffningsutgiftsantagandet. Som warranternas anskaffningspris betraktas det pris, som betalats för warranterna ökat med eventuella köp- och försäljningsutgifter. Om man idkar aktiehandel med warranter är det osäkert hur aktiernas anskaffningsutgift räknas ut.

Ränteavdrag och underskottsgottgörelse

Ränteavdragen görs från kapitalinkomsterna. Avdragsgilla räntor är räntorna på lån för inköp av egen bostad, lån som tecknats för förvärvande av inkomst samt av staten garanterade optionslån. Skulder för anskaffning av inkomst är exempelvis lån för aktier, lägenheter för uthyrning eller lån för anskaffning av skog. Utgifterna för dessa lån är också avdragsgilla, medan däremot utgifterna för bostads- och optionslån inte är det.

Räntorna för en fritidsbostad i eget bruk eller annat så kallat konsumtionslån är inte avdragsgilla, liksom inte heller räntorna på lån som tecknats för förvärv av skattefri eller källskatt underkastad inkomst, såsom exempelvis räntor relaterade till ett indexlån. Räntan på ett lån som tagits för en frivillig pensionsförsäkring kan inte avdras, men i nuvarande rättspraxis är det oklart om räntorna på lån som placerats i en placeringsförsäkring godkänns som avdragsgilla räntor för lån som tecknats för förvärv av inkomst.

Exempel:

Efter att ha fyllt i sin skattedeklaration började **Maja Mark** räkna ut skatten på sina kapitalinkomster. Hon hade inga förvärvsinkomster, men hon hade i dividender fått 1 500 euro och i avkastning från en placeringsfond 500 euro. Räntorna på bostadslånet var 2 530 euro och avgifterna för värdeandelskontot 82 euro.

För att uppskatta skatten på kapitalinkomsten bör hon räkna ut den skattepliktiga andelen av dividenden och sedan avdra utgifterna. Den skattepliktiga andelen är $70\% \times 1\,500$ euro, dvs. 1 050 euro.

Skattepliktig dividendinkomst	1 050 euro
Avkastning av fond	500 euro
Kapitalinkomsterna sammanlagt	1 550 euro
Räntor	- 2 530 euro
Övriga utgifter	- 82 euro
Självrisk	50 euro
Underskott på kapitalinkomster	- 1 012 euro

Underskottsgottgörelse

Ifall det finns mera avdrag från kapitalinkomst än kapitalinkomsterna, uppkommer ett underskott. En ensamstående person kan avdra 28 procent av sitt underskott, dock högst 1 400 euro. Bägge makarna får underskottsgottgörelse. Maximibeloppet uppnås för en person vid ett underskott på 5 000 euro. Vid underskottsgottgörelse kan man till makens fördel överföra den del av avdragren, för vilken de egna skatterna inte räcker till.

Ifall underskottet är större än vad som kan avdras under skatteåret, uppkommer en förlust som får avdras från kapitalinkomsterna under de tio följande skatteåren. En försäljningsförlust kan emellertid avdras enbart från försäljningsvinster och endast under det år som försäljningsförlusten uppkommit samt fem följande år.

På grundval av pensionsförsäkringspremier eller besparingar som överförts till ett Is-konto fastställs inte en förlust, även om de överstiger avdragsmöjligheterna.

Underskottsgottgårelsen för den första bostaden är 30 procent under det år bostaden togs i bruk och under de följande nio åren.

Maximibeloppen för underskottsgottgårelse:

<i>En ensamstående</i>	<i>1 400 euro</i>
<i>En vuxen och 1 barn</i>	<i>1 800 euro</i>
<i>En vuxen och flera barn</i>	<i>2 200 euro</i>
<i>Makar</i>	<i>2 800 euro</i>
<i>Makar och 1 barn</i>	<i>3 200 euro</i>
<i>Makar och flera barn</i>	<i>3 600 euro</i>

Exempel:

Mikael Mark har i ränteutgifter 3 000 euro och i dividendinkomster 3 000 euro, av vilket 70 % x 3 000 euro, dvs. 2 100 euro är skattepliktigt. Underskottet som uppkommer är således 3 000 euro - 2 100 euro, dvs. 900 euro. Underskottsgottgårelsen är 28 % x 900 euro, dvs. 252 euro. Mikael får avdra hela underskottsgottgårelsen från skatterna på sina förvärvsinkomster.

Beskattningen av arv och gåva

Staten uppstår skatt på arv och gåva enligt arvs- och gåvoskatteskalen (se skatteskalorna i slutet av guiden). Beskattningen tillämpas i allmänhet på alla som är bosatta i Finland oberoende av orten, där egendomen finns.

Den nedre gränsen för beskattningsbar gåva är 4 000 euro och den nedre gränsen för ett beskattningsbart arv är 20 000 euro. I beskattningen av arv och gåva finns två skatteklasser, i vilka tillämpas olika skatteskalor.

Till skatteklass I hör bland annat äkta maka/make och släktingar i rakt upp- eller nedstigande led.

Till skatteklass II hör övriga släktingar och främmande.

Gåvor som givits under tre års tid räknas samman och skattens storlek fastställs enligt den sammanräknade summan.

Ur beskattningssynvinkel är det skäl att i ett gåvobrev klart ange att det inte är fråga om förskottsarv. Förskottsarven räknas nämligen utan tidsbegränsning samman med arvsandelen, vilket på grund av den progressiva skatteskalen höjer den skatt som betalas för det slutliga arvet. Bägge makarna kan var för sig ge gåvor till sina barn och deras efterkommande liksom också till vem som helst. Beskattningsvärdet på värdepappersgåvor baserar sig på deras gängse värde.

Vid handel som har karaktären av gåva bör gåvoskatt betalas, om köpesumman eller annat vederlag är högst tre fjärdedelar av det gängse värdet.

Då man ger en gåva är det bra att minnas att det i allmänhet inte lönar sig att sälja egendom, som fåtts i gåva, innan minst ett år förflutit sedan gåvan erhöles.

Efter ett ettårigt innehav kan från egendomens försäljningspris avdras anskaffningsutgiften, dvs. egendomens värde vid gåvotidpunkten. Exempelvis i samband med försäljningen av aktier som ägts länge kan detta innebära stora skattebesparingar.

Ifall gåvomottagaren säljer aktierna före ett års gränsen, blir det anskaffningspris som ska avdras från försäljningspriset antingen den anskaffningsutgift som gåvogivaren i tiderna betalade eller 20 procents anskaffningsutgiftsantagandet. Då blir gåvomottagaren således tvungen att betala skatt på försäljningsvinst för den värdestegring som ägt rum under tiden för gåvogivarens innehav. (Se exemplen på värderingsbestämmelserna i kapitlet Uträkning av försäljningsvinst i specialfall).

Deklaration av gåva

Den som tagit emot en gåva ska inom tre månader från tidpunkten då gåvan erhöles lämna en gåvodeklaration till gåvogivarens skattebyrå. Blanketter fås på skattebyråerna och på internet, www.vero.fi. Uppgift behöver inte lämnas om gåvan är under gränsen för skattefrihet, dvs. under 4 000 euro. Deklaration måste emellertid göras om man av samma givare inom tre år får flera gåvor, vilkas värde sammanlagt överstiger gränsen för skattefrihet för gåva.

Någon gång kan det vara skäl att anmäla en gåva till beskattaren, även om den understiger gränsen för skattefrihet, eftersom man då får ett i gåvobeskattningen fastställt värde på egendomen.

Ifall gåvodeklaration inte gjorts, kan från försäljningspriset avdras gängse värde, ifall det-

ta entydigt kan fastställas. Exempelvis gängse värdet på börsaktier och fondandelar kan entydigt fastställas även i efterhand.

Gåvor inom familjen ska anmälas till magistraten, för att binda gåvogivarens borgenärer. Anmälningsskyldigheten gäller inte sedvanliga gåvor.

Besittningsrätt

Arvs- eller gåvoskatt uppbärs inte på besittningsrätt erhållen genom testamente eller gåva. Med besittningsrätt kan man minska skattebeloppet på arv och gåva. (se följande kapitel).

Skatteplanering

Beskattningen är av stor betydelse för den slutliga avkastningen av en placering. Med hjälp av skatteplanering kan nettoinkomsten ökas.

Det är alltid skäl att komma ihåg en skatteplanering på förhand och gärna assisterad av en sakkunnig. Även om det i beskattningen finns många tumregler, är det i sista hand fråga om en tolkning av lagarna.

Beskattningens roll vid placeringsbesluten är det skäl att betrakta som begränsad. Enbart ur beskattningens synvinkelskulle det löna sig exempelvis att köpa aktier billigt och sälja dem dyrt, för att skatten på försäljningsvinsten ska bli låg. Men sällan vill placeraren köpa dyrt och sälja billigt.

Dessutom är det skäl att komma ihåg att kringgående av skatt är förbjudet. Med kringgående av skatt avses konstgjorda arrangemang, som vidtas endast för att undvika eller minimera skatterna.

Transaktionstidpunkten

I beskattningen är tidpunkterna för förvärv och försäljning av egendom avgörande, eftersom de inverkar på hur de försäljningsvinster och förluster som uppkommer vid transaktionerna beräknas.

För beskattningen är det viktigt att spara kvitton, av vilka egendomens anskaffningstidpunkt och anskaffningspris framgår.

Också fondandelskontonas kontoutdrag om värdepapperstransaktioner, emissioner, ändringar i antalet aktier och uppgift om fusioner är det skäl att spara. Kvitton över placeringsbostäder och iståndsättande av fastigheter kan också bli av betydelse.

Försäljning med förlust

Att sälja med förlust är rena giftet för placeraren, men alltid kan inte förluster undvikas. Lindring innebär det, att försäljningsförlusterna i beskattningen kan avdras från försäljningsvinster.

En bra tumregel för försäljning med förlust är att det lönar sig att sälja med förlust då försäljningen av annan egendom skapat skattbar vinst.

Exempel:

Petter Planerare sålde år 2010 efter ett drygt års innehav sina aktier i bolaget X, när deras kurs sjunkit med 25 procent och priset sjunkit till 3 750 euro. Petters 1 250 euros försäljningsförlust blev utnyttjad i beskattningen, eftersom han inte hade några försäljningsvinster samma år.

Petter har fortfarande aktier i bolaget Y som han förvärvade för några år sedan. Kursen på aktierna i Y har stigit med 40 procent, varför Petter beslutar sig för att ta hem vinsterna och samtidigt utnyttja avdragsrätten på gamla förluster.

Petter säljer Y-aktierna för 5 600 euro och försäljningsvinsten är 1 600 euro.

Då från försäljningsvinsten avdras försäljningsförlusten som åsamkades av X-aktierna, minskar Petters försäljningsvinst till 350 euro (1600 - 1250). Petter betalar i skatt för för-

säljningsvinsten 98 euro (28 % av 350 euro), då han för skatten utan försäljningsförlusten hade fått betala 448 euro i skatt (28 % av 1 600 euro).

Aktiehandel fram och tillbaka

Det kan vara ändamålsenligt för en aktieplacerare med aktiehandel fram och tillbaka, dvs. sälja och köpa aktier i samma bolag med korta intervaller. Med hjälp av försäljning med förlust och återköp kan man t.ex. sänka anskaffningspriset för aktierna i portföljen.

När förlusterna realiserar kan de uppkomna försäljningsförlusterna avdras i beskattningen från försäljningsvinsterna. Aktiehandeln fram och tillbaka ska emellertid idkas öppet på börsen, eftersom beskattaren i annat fall kan tolka handeln som kringgående av skatt. Det är skäl att lämna några dagar emellan transaktionerna, under vilka kursen kan fastställas fritt på marknaden. En kortare tid torde accepteras, ifall placeraren också annars idkar daglig handel eller blankning.

Utdelningen av dividend

Ifall man håller på att idka aktiehandel i tider av dividendutdelning, är det skäl att beakta, att skatten på en försäljningsvinst av en annan aktie än en aktie, som är berättigad till en 40 %:s anskaffningsutgift är högre än skatten på dividendinkomst. Möjligast stor anskaffningsutgift kan man få genom att köpa aktier just före en dividendutdelning och på motsvarande sätt ett möjligast lågt överlåtelsepris får man genom att sälja aktierna genast efter dividendutdelningen. Dividenden för aktien sänker i regel med sitt belopp aktiens börskurs.

Gåvor i små poster

Vid delning av arv och givande av gåva kan skatteplanering ske på lång sikt.

Gåvor kan ges i sådana poster, att ingen gåvoskatt uppbärs överhuvudtaget eller mycket litet.

För skattefriheten gäller en tre års regel, dvs. gåvor av samma gåvogivare under tre års tid till samma gåvomottagare räknas samman. Tidsfristen om tre år räknas ut på grundval av de verkliga tidpunkterna för donationerna.

Det är också skäl att planera tidpunkten för gåvorna så, att gåvomottagaren inte blir tvungen att sälja gåvorna innan minst ett år förflutit efter mottagandet. (Se Beräkning av försäljningsvinst i specialfall).

Exempel:

För en gåva om 20 000 euro i skatteklass I är skatten 1 310 euro, men för en 5 000 euros gåva 170 euro, dvs. om man ger gåvan i fyra poster sjunker gåvoskatten till sammanlagt 68 euro. Det bör vara minst tre år mellan gåvorna.

Arv direkt till barnbarn

Om förmögenhet ges eller genom testamente överförs till barnbarnen, inbesparas arvs-skatten för en generation. Genom att uppgöra ett testamente kan man överföra för-

mögenhet åt vem som helst genom att avvika från laga arvsföljd. Om den förmögenhet som överförs till testamentsmottagaren stannar under den skattefria gränsen på 20 000 euro får hon/han förmögenheten utan arvsskatt. Genom testamente kan man till exempel ge pengar till varje barnbarn eller gudbarn 19 990 euro utan arvsskatt.

Arvingarna kan också själva avstå från sitt arv till förmån för sina efterkommande. Härvid sjunker också skattens totalbelopp, då antalet arvingar ökar.

Beskattningen av försäljningsvinsten för en egen bostad som hör till ett stärbhus kan i allmänhet sänkas genom delning, varvid bostaden helt överförs i änkans/änklingens namn före försäljningen. Hon/han får därigenom för den avlidnas del räkna sig till godo dennas anskaffningstidpunkt och -pris samt på detta sätt i allmänhet också skattefrihet på grund av att hon/han bott i bostaden i två år under tiden för innehavet. I annat fall gäller nämligen skattefriheten endast änkans/änklingens andel, om arvingarna inte bott i bostaden minst två år efter arvlåtarens död.

Exempel:

Martin Man lämnade vid sin död efter sig en förmögenhet på 300 000 euro. Han har en dotter och en son, vilka båda vore tvungna att för sin andel på 150 000 euro betala i arvsskatt 15 200 euro.

Dottern **Nora Noga** beslutar sig för att avstå från sitt arv till förmån för sina tre barn. Arvsandelen för vart och ett av barnen är 50 000 euro, på vilket arvsskatten är 2 500 euro, dvs. för barnbarnen sammanlagt 7 500 euro.

Besittningsrätt

Med besittningsrätt kan arvs- och gåvoskattens belopp minskas. Besittningsrättens innehavare får rätten till avkastningen av egendomen och betalar utgifterna för dess underhåll. Ifall besittningsrätten uppkommit med stöd av lag eller testamente, kan ifrågasvarande egendom inte utmätas för ägarens skuld.

Beloppet för barnens arvsskatter minskar märkbart genom att makarna gör upp ett inbördes besittningsrättstestamente. Ett inbördes äganderättstestamente kan tas emot som enbart ett besittningsträttstestamente, varvid skattepåföljderna är de samma som om testamentet ursprungligen uppgjorts som ett inbördes besittningsrättstestamente. Också värdepapper kan ges i gåva så att gåvogivaren behåller rätten till avkastningen.

Den i gåvobrevet förbehållna livstida besittnings- eller nyttjanderätten sänker mottagarens gåvoskatt. Lindringen är desto större, ju yngre gåvogivaren är. Man bör emellertid observera, att den som förbehåller sig en besittnings- och avkastningsrätt i allmänhet fortsättningsvis beskattas för avkastningen av den givna egendomen i inkomstbeskattningen och för värdet i fastighetsbeskattningen.

Årsvärdet på en besittningsrätt, dvs. andelen av det gängse värdet beror på egendomens art. Värdet på beskattningen på årsnivå för en bostad är i allmänhet 5 procent och för en fritidsbostad 3 procent. Övrig egendom värderas enligt den verkliga årsinkomsten, till exempel enligt den genomsnittliga dividendinkomsten. Förbehållet på livstid beaktas enligt åldern på den som äger besittningsrätten enligt följande:

Besittningsrätts- innehavarens ålder	Talet med vilket årsinkomstbeloppet multipliceras
under 44	12
44–52	11
53–58	10
59–63	9
64–68	8
69–72	7
73–76	6
77–81	5
82–86	4
87–91	3
över 92	2

Exempel:

Paret Stugman skänker en sommarstuga till sina tre barn, men förbehåller sig nyttjande- och besittningsrätten under sin livstid. Sommarbostadens gängse värde är 60 000 euro. Makarna Stugman är 55 år gamla. Besittningsrättens värde på årsnivå är tre procent och ålderskoefficienten 10, varför gåvoskatten efter 30 procents avdrag fastställs till 42 000 euro. Samtliga barn får såväl av far som av mor en gåva värd 7 000 euro, varvid de vart och ett betalar i gåvoskatt 2 x 310 euro, dvs. 620 euro. Fördelen med besittningsrätten är 220 euro per förmånstagare.

Besittningsrätten upphör

När besittningsrätten upphör i och med att besittningsrättens innehavare dör, får ägaren full ägande- och besittningsrätt till egendomen utan skattpåföljder. Om däremot besittningsrättens innehavare under sin livstid avstår från besittningsrätten, anses besittningsrättens dåvarande värde som gåva till egendomens ägare. I allmänhet förloras besittningsrättens skatteförmån om besittningsrättens egendom säljs eller besittningsrätten på annat sätt avslutas under besittningsrättesinnehavarens livstid.

Exempel:

Efter att ha fyllt 65 år har fru **Stugman**, som blivit änka, slutat med att åka ut till stugan. Barnen beslutar sig för att sälja sommarbostaden för 180 000 euro. Förutom skatten på överlåtelsevinst ska barnen betala gåvoskatt på besittningsrättens dåvarande värde. Var och ett av de tre barnen betalar 828 euro i gåvoskatt. De betalar således mera i gåvoskatt än vad innehållandet av besittningsrätten på sin tid sänkte gåvoskatten.

Skatteskalorna 2011

Inkomstbeskattningen

Skatteskalan för statens inkomstskatt

Beskattningsbar förvärsinkomst, euro	Skatt vid nedre gränsen, gränsen, euro	Skatt för den inkomst som överstiger den nedre gränsen, procent
15 600–23 200	8	6,5
23 200–37 800	502	17,5
37 800–68 200	3 057	21,5
68 200– –	9 593	30,0

För förvärsinkomst betalas förutom progressiv statsskatt kommunalskatt, kyrkoskatt och sjukförsäkringspremie. Arbetsgivaren uppbär av lönen och arvoden dessutom arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringspremier, vilkas avdragsrätt beaktas i förskottsinnehållningen.

Kommunalskatten varierar mellan 16,50 och 21,50 procent. Kommunalskatten är i medeltal 19,17 procent.

Kyrkoskatten varierar mellan 1,00 och 2,00 procent. Kyrkoskatten betalas av medlemmar i de evangelisklutherska och de ortodoxa församlingarna.

Löntagarens arbetspensionspremie är 4,7 procent av löneinkomsten, men av personer som fyllt 53 år uppbärs en 6,0 procents arbetspensionspremie. Arbetslöshetsförsäkringspremien är 0,60 procent. Premierna är avdragsgilla i inkomstbeskattningen.

Löntagarens sjukvårdspremie är 1,19 procent av den i kommunalbeskattningen beskattade inkomsten. Av löntagaren tas dessutom ut en 0,82 procents dagpenningsspremie.

Sjukvårdspremien för en pensionär är 1,36 procent.

Skatteskalor för skatt på arv och gåva

Mottagarna av arv och gåva indelas i två skatteklasser.

Till klass I hör äkta maka/make I, arvingar i rakt uppstigande eller nedstigande led, arvingar till makas/makes arvingar i rakt uppstigande eller medstigande led. Samboende jämställs med äkta makar, ifall de tidigare varit gifta eller har ett gemensamt barn. Sambo ärver sin döda maka eller make endast på basis av testamente. Till skatteklass II hör övriga släktingar eller främmande.

Skatteskala för arvsskatt

	Klass I	Klass I	Klass II	Klass II
Värde på beskattningsbar andel, euro	Skatt vid nedre gränsen, euro	Skatt för den överstigande delen, %	Skatt vid nedre gränsen, euro	Skatt för den överstigande delen, %
20 000 – 40 000	100	7	100	20
40 000 – 6 000	1 500	10	4 100	26
60 000 –	3 500	13	9 300	32

Från den beskattningsbara arvsandelen får avdras:

- makas/makes avdrag 60 000 euro
- minderårigs avdrag (under 18 år) 40 000 euro

Skatteskala för gåvoskatt

	Klass I	Klass I	Klass II	Klass II
Värde på beskattningsbar andel, euro	Skatt vid nedre gränsen, euro	Skatt för den överstigande delen, %	Skatt vid nedre gränsen, euro	Skatt för den överstigande delen, %
4 000 – 17 000	100	7	100	20
17 000 – 50 000	1 010	10	2 700	26
50 000 –	4 310	13	11 280	32

(Källor: skatteförvaltningen, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet)

Ordlista

Aktie

En andel av ett bolags aktiekapital. Aktien medför rätt bl.a. till bolagets vinstutdelning, förtursrätt vid nyemission och rätt att delta i bolagsstämman.

Aktiedeposition

Tidsbegränsad deposition, vars avkastning beror på aktiernas kursutveckling.

Aktieemission

Ett aktiebolag ger ut nya aktier eller aktier som bolaget äger till aktieägarna. Aktieemissionen kan också riktas till någon annan part än aktieägarna. Aktieemissionen kan vara mot vederlag eller vederlagsfri.

Aktiens matematiska värde

Bolagets nettoförmögenhet (tillgångar - skulder) delat med antalet aktier i omlopp.

Anskaffningsutgift

Avdrag, som i beskattningen av försäljning eller överlåtelse görs från försäljningspriset, dvs. överlåtelsevinsten och som omfattar t.ex. anskaffnings-, dvs. inköpspriset, utgifterna för köp och försäljning samt överlåtelseskatten.

Anskaffningsutgiftsantagande

Ett alternativt avdrag till den verkliga anskaffningsutgiften och omkostnaderna i beskattningen av försäljnings-, dvs. överlåtelsevinsten på egendom.

Avkastningsandel

Den andel som en placeringsfond årligen delar ut av sin vinst till sina andelsägare.

Beskattningsvärde

Det värde som fastställts för egendom under skatteåret enligt lagen om värdering av tillgångar för beskattningen.

Blankning (eng. short selling)

Försäljning av värdepapper trots att man inte äger dem. Avsikten är att utnyttja kursnedgång. Försäljaren lånar vid försäljningstidpunkten värdepappren av förmedlaren eller av en annan placerare. Om placeraren lyckas köpa värdepappren till ett lägre pris, gör han en vinst. Om priset stiger, förlorar han.

Börsbolag

Ett listat bolag. Ett bolag, med vars aktier handel idkas på börsen.

Dividend

Den vinstandel ett bolag utdelar till sina aktieägare.

EES-område

Europeiska ekonomiska samarbetsområde, till vilket hör EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein.

Emission

Försäljning av aktier eller masskuldebrev till allmänheten.

Fondemission

En emission, vid vilken aktieägarna får nya aktier utan vederlag.

Försäljningsvinst (eller -förlust)

Överlåtelsevinst (eller förlust). Skillnaden mellan försäljningspriset och de verkliga anskaffningsutgifterna eller anskaffningsutgiftsantagandet.

Gängse pris

Marknadspris.

I Finland allmänt skattskyldig

En person, som under skatteåret varit bosatt i Finland. Personen anses vara bosatt i Finland, om han har sitt stadigvarande bo och hemvist här eller om hon/han vistas här över sex månader i följd. En finsk medborgare är allmänt skattskyldig i Finland efter flyttning utomlands fortfarande under flyttningsåret och tre följande år, om han inte visar, att hon/han inte längre har någon väsentlig anknytning till Finland.

Inlösenpris

Exempelvis det pris som betalas till ägaren vid inlösen av en andel i en placeringsfond.

Kapitalinkomst

Inkomst av placerat kapital, t.ex. räntor, dividender, hyror och placeringsfondernas avkastningsandelar och utländska räntor.

Konvertibelt skuldebrev

Ett av ett aktiebolag emitterat skuldebrev, som enligt lånevillkoren kan konverteras till aktier.

Kvarskatt

En skatt som ska betalas i efterhand, när den skatt som fastställts i den slutliga beskattningen är större än den skatt som påförts i förskottsuppbörden.

Källskatt

En slutlig skatt som uppbärs vid källan för inkomsten, t.ex. skatt på avkastning som betalas till utlandet.

Källskatt på ränteinkomst

En slutlig skatt som uppbärs på ränteintäkter i hemlandet, exempelvis räntor på depositioner och masskuldebrev.

Legat

Specialtestamente, med vilket arvlåtaren bestämmer om en viss del av sin förmögenhet eller en viss summa till förmån för någon. Mottagaren av ett specialtestamente är inte aktionär i dödsboet enbart på grund av sin ställning som mottagare av ett specialtestamente.

Listat bolag

Ett bolag med vars aktier handel idkas på börsen.

Ls-besparingar

Till ett Ls-konto överförda pengar, som vidareplaceras från kontot i depositioner, aktier, fondandelar och/eller ränteplaceringar.

Ls-konto

Ett konto för bundet långsiktigt pensionssparande. Sparandet på ett Ls-konto stöds med skattelättnader, men de sparade medlen och avkastningarna av dem beskattas, när de vid uppnådd pensionsålder lyfts.

Marginalskatt

Den skatt som uppbärs för tilläggsinkomst.

Masskuldebrevslån

Ett lån, som en sammanslutning upptar av allmänheten och som fördelar sig på flera masskuldebrev. Masslån.

Nyemission

Betald emission

Option

Ett avtal, som medför rätt, men inte skyldighet att köpa eller sälja den förmån, som utgör objekt för förmånen vid en viss tidpunkt till ett på förhand avtalat pris. Förmånen kan vara t.ex. en aktie eller ett index.

Optionsbevis

Teckningsrätt som berättigar till teckning av aktier på vissa villkor och under viss tid.

Optionslån

Ett masslån, till vilket hänförs ett optionsbevis som berättigar till teckning av aktier.

Placeringsfond

En av aktier och andra värdepapper bestående fond, som ägs av de personer och sammanslutningar som placerat medel i fonden.

Premie

Prisskillnaden mellan priset på ett jämförbart värdepapper och det högre pris som betalats till emittenten för en option.

Progression

Den skatteökning som gradvis följer med ökad inkomst och som är desto större, ju högre inkomsterna är.

Ren förvärvsinkomst

Förvärvsinkomst, från vilken naturliga avdrag, dvs. resor till och från arbetsplatsen, medlemsavgifter till fackföreningar och övriga utgifter för inkomstens förvärvande avdragits.

Skattesats

Skattens andel i procent av de skattepliktiga inkomsterna.

Skatteskala

Progressionsskala vid statens inkomstbeskattning eller beskattning av arv och gåva.

Särskild underskottsgottgörelse

Ifall de avdragsgilla frivilliga pensionsförsäkringspremiernas eller de till Is-kontot överförda besparingarnas belopp är större än det beskattningsbara kapitalskattebeloppet, görs avdraget från skatterna på förvärvsinkomst.

Sätta i omlopp

Emission eller försäljning av masskuldebrev till allmänheten.

Teckning

Köp av aktie och masskuldebrev i samband med en emission, köp av placeringsfondsandelar.

Teckningspris

Det pris som betalas för ett värdepapper vid en emission.

Teckningsrätt

Rätten som ansluter sig till en aktie att förvärva nya aktier i bolaget.

Termin

Förbindelse att köpa eller sälja förmån som utgör objekt för förbindelsen vid en viss tidpunkt till ett visst pris. Den underliggande förmånen kan vara t.ex. en valuta eller ett värdepapper.

Underskottsgottgörelse

Avdrag som görs från skatt på förvärvsinkomst, då avdragen från kapitalskatten, till exempel utgifter för inkomstens förvärvande eller avdragsgilla ränteutgifter, överstiger kapitalinkomsterna.

Vinstandel

Avkastningsandel. Avkastning, som en placeringsfond årligen delar ut till sina andelsägare.

Värdeandel

Ett till värdeandelssystemet anslutet värdepapper. Värdeandelarna ersätter tryckta värdepapper, såsom aktiebrev och masskuldebrev.

Värdeandelskonto

Placerarens personliga konto, på vilket hans innehav registreras bolagsvis och värdeandelsvis.

Warrant

Ett värdepapper som medför rätt, men inte skyldighet att köpa eller sälja den underliggande egendomen (aktie/index) till ett i emissionspropektet fastställt pris och vid en fastställd tidpunkt i framtiden eller erhålla en penningprestation. Warranten liknar optionen, men är långvarigare. Under warrantens giltighetstid kan handel idkas med den på börsen på samma sätt som med aktier.

Överlåtelseskatt

Skatt som betalas till staten i samband med en överlåtelse av fastighet eller värdepapper mot vederlag och som ersätter stämpelskatten. I handeln med fastigheter är skatten 4 % och i aktehandeln med bostadsbolagsaktier och i annan aktiehandel utanför börsen 1,6 %.

Överlåtelsevinst (eller -förlust)

Försäljningsvinst (eller -förlust). Skillnaden mellan försäljningspriset och de verkliga anskaffningsutgifterna eller anskaffningsutgiftsantagandet.

Överkurs

Den del av ett värdepappers pris som överstiger det nominella värdet.

Guiden har utarbetats i enlighet med gällande lagar och bestämmelser i skrivande stund. Redigeringsarbetet har utförts med omsorg. Börsstiftelsen i Finland ansvarar emellertid inte för placeringsbeslut som fattats på grundval av guiden.

Placerarens skatteguide 2011

**PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN**

Fabiansgatan 14, 00100 Helsingfors, www.porssisaatio.fi